

PATVIRTINTA

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos

2023 m. lapkričio 30 d. sprendimu Nr. T1-352

Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas

Skirta: Mažeikių rajono savivaldybė
Vilnius, 2023

TELŠIŲ REGIONO
ATLIEKŲ TVARKYMO CENTRAS

Smart
Continent

Turinys

Pagrindinės santrumpos ir sąvokos	4
Lentelių sąrašas.....	5
Paveikslų sąrašas.....	7
Įvadas	8
1. Atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė.....	10
1.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema.....	10
1.1.1. Mažeikių rajono savivaldybės tvarkymo sistemos organizavimas ir administravimas	10
1.1.2. Atliekų tvarkymo sistemos finansavimas.....	12
1.1.3. Bešeimininkių atliekų tvarkymas ir finansavimas	14
1.1.4. Visuomenės informavimas ir prevencija.....	15
1.2. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas ir surenkamų atliekų kiekiai.....	15
1.2.1. Gyventojų ir būstų skaičius	15
1.2.2. MKA surinkimo priemonės.....	16
1.2.3. Biologinių atliekų surinkimo priemonės	17
1.2.4. Antrinių žaliavų surinkimo priemonės	17
1.2.5. Didelių gabaritų ir pavojingų atliekų pridavimo galimybės.....	19
1.2.6. Bendri surinktų komunalinių atliekų kiekiai.....	20
1.3. Komunalinių atliekų tvarkymas ir šalinimas.....	21
1.3.1. Komunalinių atliekų tvarkymo pajėgumai	21
1.3.2. Sutvarkytų komunalinių ir kitų atliekų kiekiai ir sudėtis	22
1.4. Atliekų tvarkymo plano 2014-2020 įgyvendinimas.....	23
1.4.1. Valstybinių atliekų tvarkymo užduočių vykdymas	23
1.5. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo SSGG analizė.....	27
2. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija	28
2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.....	28
2.2. Mažeikių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai.....	29
2.3. Komunalinių atliekų srautų prognozavimas.....	30
2.3.1. Prognozėms naudojamos prielaidos.....	31
2.3.2. Susidarančių ir surenkamų KA kiekio prognozavimas.....	31
2.3.3. Antrinių žaliavų srautų prognozavimas.....	33
2.3.4. Biologiškai skaidžių atliekų srautų prognozavimas	33
2.3.5. Kitų atliekų srautų prognozavimas.....	34
2.3.6. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui.....	34

2.3.7.	Atliekų tvarkymo ateityje vertinimas	35
2.3.8.	Infrastruktūros plėtra	35
3.	Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės	37
4.	Plano įgyvendinimo poveikis vietinės rinkliavos ar kitų įmokų dydžiui	41
5.	Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai	42
1 Priedas.	Regiono planą tikslinantis dokumentas	43

Pagrindinės santrumpos ir sąvokos

2014-2020 planas	Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planas
Atliekų tvarkymo įstatymas	Lietuvos Respublikos 1998 m. birželio 16 d. Nr. VIII-787 atliekų tvarkymo įstatymas
AAA	Aplinkos apsaugos agentūra
Antrinės žaliavos	Tiesiogiai perdirbti tinkamos atliekos ir perdirbti tinkamos iš atliekų gautos medžiagos (popierius ir kartonas, stiklas, plastikas, metalas, įskaitant pakuočių atliekas), remiantis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymu ir Valstybiniu atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planu
BSA	Biologiškai skaidžios atliekos
DGASA	Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelės
EEJ atliekos	Elektros ir elektroninės įrangos atliekos
KA	Komunalinės atliekos
Konsultantas	Smart Continent LT, UAB
MA	Mechaninis apdorojimas
MBA	Mechaninis biologinis apdorojimas
MKA	Mišrios komunalinės atliekos
NTO	Nekilnojamo turto objektas
OSP	Oficialiosios statistikos portalas (administruoja Valstybės duomenų agentūra)
Planas	Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano
Regiono planas	Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas
SSGG	Stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių analizė
Telšių regionas	Komunalinių atliekų tvarkymo regionas, susidarantis iš Mažeikių rajono savivaldybės, Plungės rajono savivaldybės, Rietavo savivaldybės, Telšių rajono savivaldybės
TRATC	Telšių regiono atliekų tvarkymo centras
Vietinė rinkliava	Savivaldybės tarybos sprendimu nustatytas privalomasis mokestis, kurį turi mokėti visi komunalinių atliekų turėtojai, besinaudojantys savivaldybės organizuojama komunalinių atliekų tvarkymo sistema
ŽAKA	Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelės
VAPTP	Valstybinis atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Papildančios atliekų surinkimo sistemos dalyviai Mažeikių rajono savivaldybėje	11
2 lentelė. Vietinės rinkliavos dydžiai gyvenamosios paskirties NTO Mažeikių rajono savivaldybėje	13
3 lentelė. Vietinės rinkliavos lengvatos Mažeikių rajono savivaldybėje	13
4 lentelė. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Mažeikių rajono savivaldybėje 2021 m., Eur su PVM	13
5 lentelė. Atliekų tvarkymo sąnaudos ir priskaičiuota rinkliava Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m., Eur....	14
6 lentelė. Bešeimininkių atliekų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m.....	14
7 lentelė. Gyventojų skaičius Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., vnt.	15
8 lentelė. Būstų skaičius metų pabaigoje Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., vnt.....	16
9 lentelė. 1-2 butų namų skaičius metų pabaigoje Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., vnt. ...	16
10 lentelė. MKA konteinerių kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m., vnt.	16
11 lentelė. Surinktas MKA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje; 2018-2021 m., t.....	16
12 lentelė. Žaliųjų atliekų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t	17
13 lentelė. Antrinių žaliavų konteineriai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2022 m., vnt.	18
14 lentelė. Taromatai ir rankinio surinkimo vietos Mažeikių rajono savivaldybėje, 2022 m., vnt.	18
15 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019 - 2021 m., t	18
16 lentelė. DGASA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m.	19
17 lentelė. DGASA surinktų atliekų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., t.....	19
18 lentelė. KA surinkimo būdai ir rūšys Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m., t	20
19 lentelė. Surinktos KA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t	20
20 lentelė. Surinktos KA tenkančios vienam gyventojui Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., kg/gyv.	21
21 lentelė. Susidariusios KA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 t.	21
22 lentelė. MKA sudėties tyrimų rezultatai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., proc.....	22
23 lentelė. Sutvarkyti KA kiekiai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t.....	23
24 lentelė. Pašalintas BSA kiekis sąvartynuose Telšių regione, 2016-2020, t.....	24
25 lentelė. Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano vertinimo kriterijai	25
26 lentelė. Laukti ir pasiekti 2014-2020 plano įgyvendinimo rezultatai	26
27 lentelė. Mažeikių rajono savivaldybės KA tvarkymo sistemos SSGG	27
28 lentelė. VAPTP užduotys tenkančios regioniniams atliekų tvarkymo centrams ir savivaldybėms	28
29 lentelė. Regiono plano įgyvendinimo siektinos reikšmės	30
30 lentelė. Prognozuojamas gyventojų skaičius Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., vnt.	31
31 lentelė. Prognozuojamas 1-2 butų namų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje 2021-2027 m., vnt.....	31
32 lentelė. Prognozuojamas BVP Lietuvoje, 2021-2027 m., mln. Eur.....	31
33 lentelė. Prognozuojamas susidarantių KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje.....	32

34 lentelė. Prognozuojamas namų ūkyje sutvarkomų KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t	32
35 lentelė. Prognozuojamas susidariusių ir surinktų KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t.	32
36 lentelė. Prognozuojamas surinktas MKA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t	33
37 lentelė. Prognozuojamas surinktas antrinių žaliavų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t .	33
38 lentelė. Prognozuojamas surinktas BSA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t	33
39 lentelė. Prognozuojamas kitų atliekų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t	34
40 lentelė. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui Mažeikių rajono savivaldybėje 2023-2027 m., t	34
41 lentelė. Prognozuojamas sutvarkytas KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m.	35
42 lentelė. Prognozuojami KA sutvarkymo rodikliai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2023-2027 m.	35
43 lentelė. Plano įgyvendinimo 2021-2027 m. priemonės	37
44 lentelė. Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai	42

Paveikslų sąrašas

1 paveikslas. KA tvarkymo organizavimo schema.....	10
2 paveikslas. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m.	14
3 paveikslas. Surinktos KA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t.....	20

Ivadas

Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planą (toliau – Planas) UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ (Toliau – TRATC) užsakymu rengia Smart Continent LT, UAB (toliau – Konsultantas) pagal 2022 m. liepos 25 d. sutartį Nr. TRATC-220725-01 „Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. Plano rengimo ir Telšių regiono savivaldybių (Plungės rajono, Telšių rajono, Mažeikių rajono ir Rietavo savivaldybės) atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. Planų rengimo paslaugų teikimo“ (toliau – Sutartis). Sutartimi konsultantas įsipareigoja teikti Mažeikių rajono savivaldybės plano rengimo paslaugas.

Plano tikslas – nustatyti savivaldybės komunalinių atliekų (toliau – KA) tvarkymo sistemos organizavimo priemonės, kurios užtikrintų aplinkosaugos, techninius-ekonominius ir higienos reikalavimus atitinkančios viešosios KA tvarkymo paslaugos pasiūlą visiems savivaldybės teritorijoje esantiems asmenims.

Planas atnauja Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 27 d. sprendimu Nr. T1-64 patvirtintą Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo 2014-2020 metų planą (toliau – 2014-2020 planas), numatant naujas priemones, užtikrinančias valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo plane nustatytų uždavinių įgyvendinimą ir efektyvią paslaugų plėtrą Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje.

Rengiamas Planas ir jame numatytos priemonės yra dalis Telšių regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano (toliau – Regiono planas), patvirtinto Telšių regiono plėtros tarybos 2023 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr. K/S-6. Regiono planui 2023 m. atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV), kuriame buvo įvertintos ir visos Plano priemonės.

Planas reglamentuotas pagal 1998 m. birželio 16 d. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 (toliau – Atliekų tvarkymo įstatymas) reikalavimus ir 2010 m. gruodžio 16 d. Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-1004 patvirtintus Reikalavimus regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams.

Remiantis technine užduotimi ir reikalavimais regioniniams ir savivaldybių atliekų tvarkymo planams, Planą sudaro:

- Esamos atliekų tvarkymo būklės apžvalga;
- Esama atliekų prevencijos būklės apžvalga ir taikomos atliekų prevencijos priemonės (kurios sumažina atliekų kiekį, susidariusių atliekų neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, kenksmingų medžiagų kiekį produktuose ir medžiagose);
- Atliekų tvarkymo tikslai, uždaviniai ir uždutys, atitinkančios Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 m. plano (toliau – VAPTP) tikslus ir uždutis; priemonės, skatinančios atliekų prevenciją ir atliekų paruošimo naudoti pakartotinai veiklą, perdirbimą, kitokį naudojimą ir saugų atliekų šalinimą;
- KA srautų susidarymo ir tvarkymo ateityje vertinimas;
- Pagrįsta ir apibūdinta numatomos KA tvarkymo sistemos plėtra, atskirų jos komponentų plėtros ir tobulinimo priemonės, įskaitant organizacinius pertvarkymus (planuojami atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtros sprendiniai, technologijos ir metodai, tarpreigioninio bendradarbiavimo galimybių įvertinimas, bendradarbiavimo su ūkio subjektais dėl gamybos ir kitos ūkinės veiklos metu susidarantių atliekų tvarkymo regioninėse ar savivaldybių organizuojamose atliekų tvarkymo sistemose galimybių įvertinimas, kainodaros už atliekų tvarkymą diegiant ir plėtojant atliekų tvarkymo sistemą principų taikymo įvertinimas ir parinkimas), naujų atliekų naudojimo ir šalinimo įrenginių poreikis, pajėgumai ir išdėstymas;
- Planų įgyvendinimo poveikio rinkliavų už atliekų tvarkymą dydžiui vertinimas;
- Finansavimo, investicijų poreikio, ekonominių ir kitų priemonių naudingumo ir tinkamumo sprendžiant atliekų tvarkymo problemas ir kuriant pajėgumus joms tvarkyti įvertinimas;
- Įvertinimas, kaip Plano įgyvendinimo priemonės padės pasiekti nustatytus atliekų tvarkymo tikslus, uždavinius;
- Nustatyti Plano įgyvendinimo vertinimo kriterijai;

- Numatyta kita aktualiuose teisės aktuose nurodyta informacija.

Už plano įgyvendinimo koordinavimą yra atsakinga Mažeikių rajono savivaldybės taryba. Šį planą įgyvendina TRATC ir Mažeikių rajono savivaldybės administracija. Sprendimus dėl plano įgyvendinimo įvertinimo ir plano pakeitimų priima Mažeikių rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į TRATC siūlymus bei konsultuodamasi su socialiniais, ekonominiais partneriais.

Plano rengėjai ir dalyvavusios institucijos: Konsultantas, TRATC, Mažeikių rajono savivaldybės administracija.

1. Atliekų prevencijos ir tvarkymo būklės analizė

1.1. Komunalinių atliekų tvarkymo sistema

Vadovaujantis Atliekų tvarkymo įstatymo nuostatomis, savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms KA tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, organizuoja šiukšlių ir atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administruoja KA tvarkymo paslaugos teikimą. Savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistema apima KA surinkimo, išvežimo, rūšiavimo, naudojimo ir šalinimo paslaugas visiems savivaldybės teritorijoje esantiems KA turėtojams (fiziniams ir juridiniams asmenims). Komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą jos gali pavesti (kaip privalomą užduotį) savivaldybės ar savivaldybių įsteigta įmonei.

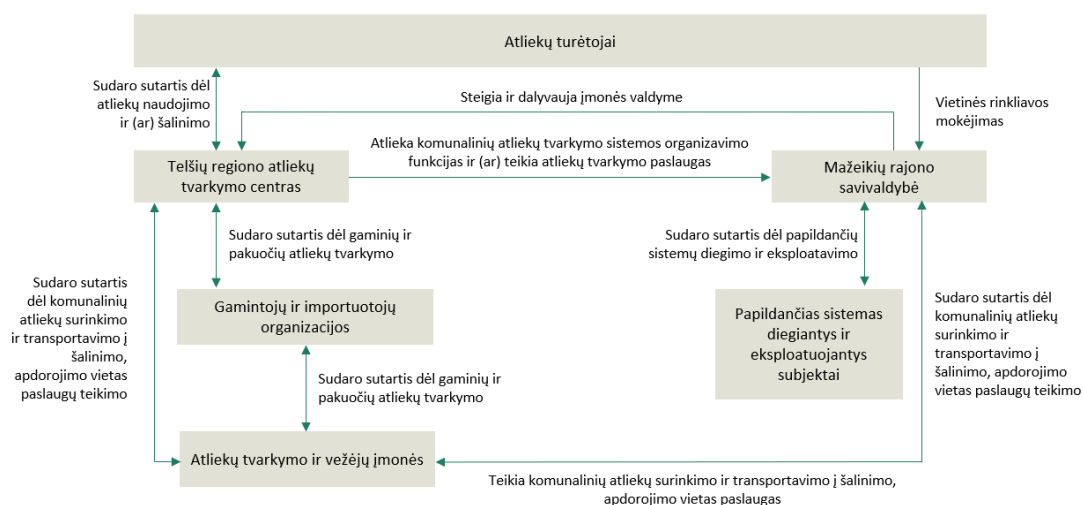
1.1.1. Mažeikių rajono savivaldybės tvarkymo sistemos organizavimas ir administravimas

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. kovo 27 d. sprendimu Nr. T1-64 buvo patvirtintas 2014-2020 planas, kuriame numatyta Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo strategija nustatant veiksmus ir tikslus, organizuojant komunalinių atliekų tvarkymo sistemą.

2014-2020 m. planas buvo rengiamas atsižvelgiant į tuo metu galiojančius ES reglamentuotus uždavinius, Valstybiniame atliekų tvarkymo plane bei Telšių regiono atliekų tvarkymo plane iškeltus uždavinius ir tikslus.

KA tvarkymo paslaugų teikimas Mažeikių rajono savivaldybėje detalai reglamentuojamas Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 27 d. sprendimu Nr. T1-391 dėl „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – atliekų tvarkymo taisyklės). Taisyklės apibrėžia ne tik atliekų turėtojų pareigas ir teises, bet ir nerūšiuotų KA, antrinių žaliavų, pavojingų buities, didžiųjų, žaliųjų ir kitų atliekų tvarkymo taisykles.

Atliekų turėtojai teisės aktų nustatyta tvarka privalo atliekas perduoti atliekų tvarkytojams arba gali jas tvarkyti patys. Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemos organizacinė schema pateikta 1 paveiksle.

1 paveikslas. KA tvarkymo organizavimo schema

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Remiantis Atliekų tvarkymo įstatymu, TRATC atlieka regioninio atliekų tvarkymo centro funkcijas Telšių atliekų tvarkymo regione (toliau – Telšių regionas), kurį kartu su Mažeikių rajono savivaldybe taip pat sudaro Plungės rajono savivaldybė, Telšių rajono savivaldybė ir Rietavo savivaldybė. Bendrovės akcijos padalintos partneriams (savivaldybėms) pagal gyventojų skaičių administruojamose teritorijose:

- Mažeikių rajono savivaldybė – 37 proc. akcijų;
- Telšių rajono savivaldybė – 32 proc. akcijų;
- Plungės rajono savivaldybė – 25 proc. akcijų;
- Rietavo savivaldybė – 6 proc. akcijų.

TRATC apibrėžtos veiklos kryptys – vieningos regioninės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos kūrimas ir administravimas, nepavojingų atliekų sąvartyno eksploatavimas, didelių gabaritų atliekų ir žaliųjų atliekų aikštelių eksploatavimas, eksploatuojamo sąvartyno, uždarytų sąvartynų monitoringų vykdymas, susidarančių nuotekų tvarkymas, KA surinkimo iš juridinių ir fizinių asmenų organizavimas, vietinės rinkliavos už KA surinkimą ir tvarkymą administravimas, namų ūkiuose susidarančių biologiškai skaidžių atliekų surinkimo organizavimas ir kompostavimas, pagalba akcininkams sprendžiant atliekų tvarkymo klausimus, visuomenės ekologinis švietimas ir informavimas.

Savivaldybė yra pavedusi TRATC organizuoti ir administruoti komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, būtiną savivaldybės teritorijoje susidarančioms KA tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą. TRATC eksploatuoja KA tvarkymo infrastruktūrą (sąvartynus, atliekų tvarkymo įrenginius, kt.) ir parenka šios infrastruktūros operatorius, teikiant atliekų tvarkymo paslaugas Mažeikių rajono savivaldybei ir savivaldybės atliekų turėtojams. Mažeikių rajono savivaldybės administracija organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą ir administravimą.

Remiantis Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA) duomenimis 2021 m. KA surinkimui Mažeikių rajono savivaldybės administracija yra sudariusi sutartį su UAB „Ecoservice projektai“. Pagal sutartį su savivaldybe, įmonė surenka pagrindinius atliekų tipus: mišrias komunalines atliekas (toliau – MKA), biologiškai skaidžias atliekas (toliau – BSA), popieriaus, stiklo, plastiko, didžiąsias, statybos ir griovimo, elektros ir elektroninės įrangos (toliau – EEJ), padangų ir kitas atliekas.

TRATC su gamintojų ir importuotojų organizacijomis, kurioms išduotos pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijos, sudaro pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutartis. Pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įvykdyti gamintojai ir importuotojai ar licencijuotos organizacijos gali diegti papildančias atliekų surinkimo sistemas, prioritetą teikdami savivaldybių organizuojamoms KA tvarkymo sistemoms.

Remiantis savivaldybių nustatytomis atliekų tvarkymo taisyklėmis, savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo planu, Aplinkos ministerijos patvirtintais minimaliais KA tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimais ir savivaldybių / TRATC sudarytomis bendradarbiavimo sutarčių sąlygomis, apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių tvarkymo sistemą organizuoja gamintojai ir importuotojai arba jų licencijuotos organizacijos. Apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių tvarkymą finansuoja organizacijos pagal joms tenkančią rinkos dalį, tvarkymo sąnaudų neįtraukiant į gyventojų mokamą įmoką už KA surinkimą ir tvarkymą. Pagal Lietuvos Respublikos aplinko ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-123 patvirtintas „Pakuočių atliekų, susidarančių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugos teikimo būtinieji reikalavimai ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarties būtinosios sąlygos“ nuo 2024 m. gamintojai ir importuotojai apmokės 90 proc. atliekų surinkimo iš rūšiavimo konteinerių bei infrastruktūros priežiūros išlaidų, likę 10 proc. bus dengiami iš KA turėtojų įmokų. Papildančių atliekų sistemų įdiegimą derina savivaldybės. 1 lentelėje nurodyti Mažeikių rajono savivaldybės papildančios atliekų surinkimo sistemos dalyviai.

1 lentelė. Papildančios atliekų surinkimo sistemos dalyviai Mažeikių rajono savivaldybėje

Papildančią sistemą įdiegęs juridinis asmuo	Papildančią sistemą eksploatuojantis juridinis asmuo	Pavadinimas atliekų, kurioms rinkti yra įdiegta papildanti sistema
VŠĮ „Elektronikos gamintojų ir importuotojų organizacija“	UAB „Atliekų tvarkymo centras“	EEJ atliekos

Papildančią sistemą įdiegęs juridinis asmuo	Papildančią sistemą eksploatuojantis juridinis asmuo	Pavadinimas atliekų, kurioms rinkti yra įdiegta papildanti sistema
Gamintojų ir importuotojų asociacija	UAB „Atliekų tvarkymo centras“	Gaminių atliekos
Asociacija EEPA	UAB „EMP recycling“, UAB „Karavanas LT“, UAB „Baltijos perdirbimas“, UAB „Kaunakiemis“, UAB „Žalvaris“	EEJ atliekos
	UAB „Diltras“	EEJ atliekos, baterijos
Asociacija AGIA	UAB „Žalvaris“	Gaminių atliekos, alyvos atliekos

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis Mažeikių r. sav. administracijos duomenimis

1.1.2. Atliekų tvarkymo sistemos finansavimas

Remiantis Atliekų tvarkymo įstatymo 32 straipsniu ir savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėmis, komunalinių atliekų tvarkymo sistema Mažeikių rajono savivaldybėje remiasi principu „teršėjas moka“. Atliekų tvarkymo sąnaudas, įskaitant sąnaudas patirtas reikiamai atliekų tvarkymo infrastruktūrai įrengti ir jai eksploatuoti, turi apmokėti pirminis atliekų darytojas arba dabartinis ar ankstesnis atliekų turėtojas ir (ar) produktų, dėl kurių naudojimo susidaro atliekos, gamintojas ir (ar) importuotojas. Siekiant įgyvendinti šį principą, Mažeikių rajono savivaldybėje įvesta vietinė rinkliava už KA surinkimą ir jų tvarkymą, kurios dydžius ir lengvatas nustato savivaldybės taryba.

TRATC, pagal sutartį su Mažeikių rajono savivaldybe, yra patikėta administruoti vietinę rinkliavą ir vykdyti jos išieškojimo funkcijas. Dvinarė rinkliavos sistema administruojama vadovaujantis Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2020 m. Birželio 30 d. sprendimas Nr. T1-177 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“. Visos vietinės rinkliavos lėšos surenkamos specialioje debetinėje sąskaitoje ir pervedamos į savivaldybės biudžetą. Vietinės rinkliavos dydžiai apskaičiuojami ir perskaičiuojami atsižvelgiant į Mažeikių rajono savivaldybės tarybos patvirtintą vietinės rinkliavos už KA surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžių nustatymo metodiką.

Pastoviosios ir kintamosios vietinės rinkliavos dalių dydžiai nustatomi pagal skirtingas nekilnojamojo turto objektų (toliau – NTO) rūšis. Pastovioji rinkliavos dalis skaičiuojama visiems NTO, išskyrus statinius, kuriuose yra įvykusi ir (ar) nepašalinta statinio avarija arba statinių naudojimą sustabdė statinio naudojimo priežiūrą atliekantis viešojo administravimo subjektas vadovaudamasis Statybos įstatymo nuostatomis (atleidimui būtina pateikti prašymą, kad tokių pastatų savininkai būtų atleisti nuo pastoviosios dalies). Kintamąją rinkliavos dalį moka NTO savininkai arba įgalioti asmenys kuriems teikiama KA paėmimo ir tvarkymo paslauga, kuri suprantama kaip faktinis mišrių KA paėmimas iš nekilnojamojo turto objekto savininko.

Mažeikių rajono savivaldybėje visų tipų NTO taikomi vienodi kintamieji: pastovioji dalis skaičiuojama pagal nekilnojamojo turto paskirtį ir objektų skaičių, kintamoji dalis - pagal nekilnojamojo turto paskirtį / objektų skaičių (kai neįmanoma priskirti konteinerių) arba konteinerių skaičių, tūrį ir ištuštinimo dažnį.

Rinkliavos dydžiai taikomi gyvenamosios paskirties NTO (individualiems namams, butams daugiabučiuose namuose) Mažeikių rajono savivaldybėje pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Vietinės rinkliavos dydžiai gyvenamosios paskirties NTO Mažeikių rajono savivaldybėje

Nekilnojamo turto objektų kategorija	Pastovioji rinkliavos dalis Eur / NTO / metams	Kintamoji rinkliavos dalis, Eur	
		Metams, kai nėra konteinerio	Už konteinerio ištuštinimą
Gyvenamosios paskirties butai daugiabučiuose namuose	26,00	24,00	2 Eur / 0,12 m ³ 3 Eur / 0,24 m ³
Gyvenamosios paskirties individualūs namai	26,00	24,00	12 Eur / 1,10 m ³

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Regione visos savivaldybės yra nusimačiusios atskiras lengvatas Vietinei rinkliavai, tačiau jas taiko skirtingoms socialinėms grupėms ir skirtingais dydžiais. Lengvatos apibrėžtos Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2022 m. kovo 31 d. sprendimu Nr. T1-81 dėl „Vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą lengvatų teikimo Mažeikių rajono savivaldybės gyventojams tvarkos aprašas“. 3 lentelėje pateiktos Mažeikių rajono savivaldybėje taikomos lengvatos.

3 Lentelė. Vietinės rinkliavos lengvatos Mažeikių rajono savivaldybėje

Socialinė grupė	Taikoma lengvata
Nedirbantis asmenys, kuriems nustatytas 0-40 procentų darbingumo lygis ir kurie gyvena vieni arba su vienu nedirbančiu senatvės pensijos amžiaus asmeniu, arba su vienu neįgaliu asmeniu, kuriam nustatytas 0-40 procentų darbingumo lygis, arba su nepilnamečiais vaikais, arba su asmenimis, besimokančiais pagal bendrojo ugdymo programą ar (ir) pagal formaliojo profesinio mokymo programą arba studijuojančiais aukštosios mokyklos dieniniame skyriuje (studentais).	50 proc. sumokėtos vietinės rinkliavos už KA surinkimą ir tvarkymą.
Gaunantys socialinę pašalpą, jei per kalendorinius metus socialinė pašalpa mokama ne trumpiau kaip 6 mėnesius.	
Vienas gyvenantis nedirbantis asmuo, sulaukęs pensinio amžiaus.	
Vienas gyvenantis nedirbantis asmuo, išankstinės pensijos gavėjas arba neįgalus asmuo, kurio mėnesio pajamos (lyginant 3 praėjusių mėnesių iki kreipimosi gautas vidutines pajamas) neviršija 2 valstybės remiamų pajamų dydžių.	

Šaltinis: Parengta Konsultanto

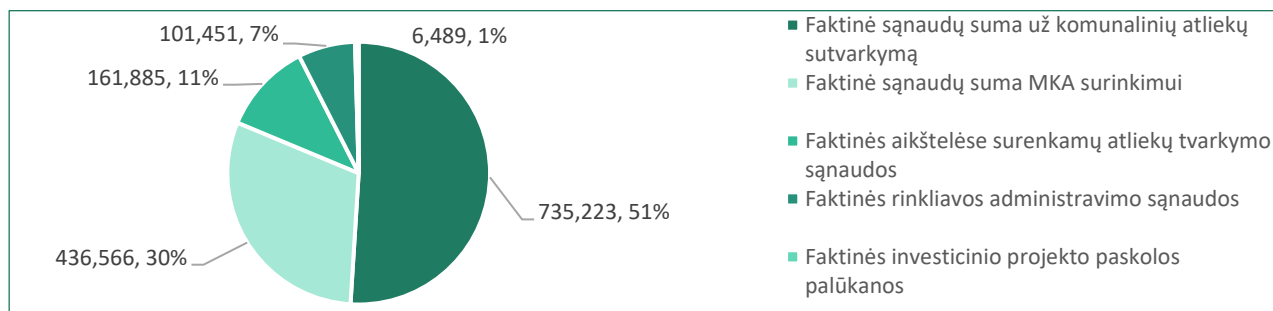
Rinkliava yra mokama į savivaldybės biudžetą, o savivaldybė su atliekų tvarkytojais atsiskaito už faktiškai suteiktas paslaugas. 4 lentelėje pateikiamos detalizuotos Mažeikių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudos.

4 lentelė. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Mažeikių rajono savivaldybėje 2021 m., Eur su PVM

KA sutvarkymo sąnaudos	MKA surinkimo sąnaudos	Aikštelėse surenkamų atliekų tvarkymo sąnaudos	Rinkliavos administravimo sąnaudos	Investiciniams projektams paskolos palūkanos	Visos sąnaudos
735 223	436 566	161 885	101 451	6 489	1 441 614

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC duomenimis

2021 m. Mažeikių rajono savivaldybėje patirtos sąnaudos už KA tvarkymą siekė 1 441 614 Eur su PVM. Didžioji dalis šių sąnaudų tenka KA sutvarkymui (51 proc.), pačių atliekų surinkimui (30 proc.) ir aikštelėse surenkamų atliekų tvarkymui (11 proc.). Už atliekų surinkimo paslaugas Mažeikių rajono savivaldybė atsiskaito tiesiogiai su paslaugų teikėju, o ne su TRATC.

2 paveikslas. Būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų struktūra Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m.

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Remiantis TRATC pateiktais duomenimis, matoma, kad Mažeikių rajono savivaldybėje nustatytas rinkliavos dydis 2021 m. buvo pakankamas ir priskaičiuota rinkliava viršijo patirtas sąnaudas 116 888 eurai. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad ne visa priskaičiuota rinkliava yra surenkama, arba surenkama / išieškoma vėlesniais laikotarpiais, 2021 m. surinkta rinkliava viršijo patirtas sąnaudas tik 44 957 eurai.

5 lentelė. Atliekų tvarkymo sąnaudos ir priskaičiuota rinkliava Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m., Eur

Patirtos sąnaudos	Priskaičiuota rinkliava	Skirtumas	Surinkta rinkliava	Skirtumas
1 441 613	1 558 502	116 889	1 441 613	44 957

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC duomenimis

Remiantis Atliekų tvarkymo įstatymu ir savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėmis, komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtojimas taip pat gali būti finansuojamas iš:

- Savivaldybės biudžeto;
- Atliekų prevencijos ir tvarkymo programos lėšų;
- Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžeto;
- Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų;
- Savivaldybių aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšų;
- Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos lėšų;
- Užsienio šalių, tarptautinių organizacijų ir finansų institucijų bei LR asmenų tikslinių įnašų.

1.1.3. Bešeimininkų atliekų tvarkymas ir finansavimas

Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse yra apibrėžta, jog savivaldybės teritorijoje susidariusių bešeimininkų atliekų tvarkymą organizuoja pati savivaldybės administracija, kol pats tvarkymas finansuojamas savivaldybės lėšomis. Remiantis AAA teikiama informacija, Mažeikių rajono savivaldybė bešeimininkų atliekų tvarkymui naudojo savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos lėšomis.

6 lentelė. Bešeimininkų atliekų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m.

	2019	2020	2021
Surinktas bešeimininkų atliekų kiekis, t	99	213	100
Skirtas finansavimas bešeimininkų atliekų tvarkymui, Eur	7 344	19 137	12 068
Vienai tonai surinkti tenkantis finansavimas, Eur	74	90	121

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA duomenimis

Lėšos bešeimininkų atliekų tvarkymui numatomos pagal poreikį, pasinaudojant savivaldybės Aplinkos apsaugos rėmimo specialiąja programa.

1.1.4. Visuomenės informavimas ir prevencija

TRATC ir Mažeikių rajono savivaldybė 2018-2021 m. organizavo įvairią švietėjišką veiklą, skatinant įvairias amžiaus grupes rūšiuoti ir tinkamai tvarkyti atliekas, informuojant apie atliekų tvarkymo sistemą ir pakartotinio panaudojimo galimybes. Sukurtos edukacinės programos, egzaminai, konkursai mokyklinio amžiaus vaikams (konkursai „Atliekų surinkimas ir perdirbimas“, „Kurkime mūsų miestą švaresnį“, egzaminas „Atliekų kultūra“, žemės dienos renginiai ir tiesioginės pakaitos mokyklose, konferencijos, paskaitų/pamokų ciklai, kt.). Ypatingas dėmesys skirtas rūšiavimo švietimui. Rajone transliuotas laidų ciklas apie atliekų tvarkymo aktualijas per radijo stotį „Mažeikių aidas“ ir vietinę kabelinę televiziją „Roventa“.

Savivaldybė kiekvienais metais organizuoja švaros akciją „Darom“, kurios metu savanoriai ir įvairios visuomeninės organizacijos renka šeimininkes atliekas.

Vietoje atliekų išmetimo į aplinką ar kaupimo privačioje erdvėje, buvo siūlomos lengvatų ir apribojimų netaikymas atliekų pristatymui. Nemokamai priimti senas padangas privalo visi padangų platintojai, tarp jų ir prekybos centrai, kuriuose jos perkamos. Šiuo atveju atiduodamos padangos turi būti skirtos tam pačiam transporto priemonės tipui, o atiduodamų padangų skaičius atitikti perkamų padangų skaičių. Be papildomo mokesčio senos padangos priimamos ir jas keičiant autoservisuose.

Nuo 2019 m. buvo taikomas sumažintas vietinės rinkliavos mokestis už KA tvarkymą, pristačius pilnos komplektacijos elektronikos atliekas į aikšteles.

TRATC bendravo per socialinius tinklus, skelbdami aktualią informaciją apie atliekų surinkimą, infrastruktūros ir naujų atliekų tvarkymą plėtrą. TRATC ir Mažeikių rajono savivaldybės puslapyje taip pat aktyviai skelbiama visa aktuali informacija dėl atliekų surinkimo tvarkaraščių, konteinerių lokacijos, patarimai kaip tvarkyti atliekas ir t.t..

Siekiant sumažinti vartotojiškumą ir skatinti pakartotinį buitinių daiktų panaudojimą, nuo 2022 m. TRATC siūlo naują paslaugą Telšių regiono gyventojams - „DAIKTŲ PLATFORMA“. Ši platforma leidžia regione gyventojams neatlygintinai atiduoti įvairius daiktus: baldus, techniką, buitinių apyvokos daiktus, rūbus ir kitus. Suvedus informaciją apie atiduodamą daiktą, yra apkeičiami duomenys tarp atiduodančio ir priėmėjo.

1.2. Komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos prieinamumas ir surenkamų atliekų kiekiai

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie KA tvarkymo paslaugos prieinamumą pagal aprūpinimą MKA surinkimo priemonėmis, biologinių atliekų surinkimo ir sutvarkymo vietoje priemonėmis, aprūpinimą popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalo, įskaitant pakuočių atliekas, tekstilės atliekų rūšiavimo jų susidarymo vietose priemonėmis, galimybes atiduoti buitinyje susidarancias įvairias atliekas. Taip pat atitinkamomis priemonėmis surinktų KA kiekiai.

1.2.1. Gyventojų ir būstų skaičius

Gyventojų ir būstų skaičiaus pokytis matomas žemiau pateikiamose lentelėse. 2021 m. Mažeikių rajono savivaldybėje gyventojų skaičius siekė 52 120 – beveik 3 proc. mažiau nei 2018 m. Šie duomenys yra parengti pagal valstybės duomenų agentūros duomenis ir skaičiuojant gyventojų pokytį atgal pagal 2021 m. surašymą.

7 lentelė. Gyventojų skaičius Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., vnt.

2018	2019	2020	2021 (surašymas)
53 539	52 828	52 387	52 120

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis OSP duomenimis

Nors gyventojų ir mažėjo, būstų skaičius regione didėjo. 2021 m., remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Mažeikių rajono savivaldybėje iš viso buvo 26 802 būstų – 455 vnt. daugiau nei 2018 m.. Šis pokytis buvo šiek tiek didesnis kaimo vietovėse (būstų skaičius padidėjo 284 vnt.), nei miestuose (171 vnt.). Mažeikių rajono savivaldybė yra viena labiausiai urbanizuotų savivaldybių Telšių regione: 71 proc. būstų yra miestuose, kaimiškose vietovėse – 29 proc.

8 lentelė. Būstų skaičius metų pabaigoje Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., vnt.

Vietovė	2018	2019	2020	2021
Miestas	18 923	19 016	19 063	19 094
Kaimas	7 424	7 599	7 663	7 708
Iš viso	26 347	26 615	26 726	26 802

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis OSP duomenimis

Dėl didesnės gyventojų koncentracijos miestuose, Mažeikių rajono savivaldybėje 1-2 butų namai 2021 m. sudarė 42 proc. visų būstų (mažiausiai visame Telšių regione).

9 lentelė. 1-2 butų namų skaičius metų pabaigoje Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., vnt.

Vietovė	2018	2019	2020	2021
Miestas	4 056	4 140	4 186	4 217
Kaimas	6 879	7 050	7 114	7 159
Iš viso	10 935	11 190	11 300	11 376

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis OSP duomenimis

1.2.2. MKA surinkimo priemonės

2022 m. Mažeikių rajono savivaldybėje įrengtų MKA surinkimo aikštelių ir išdalintų individualių konteinerių kiekiai pateikiami 10 lentelėje.

10 lentelė. MKA konteinerių kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m., vnt.

Savininkų tipas	Konteinerių tipai						Iš viso
	120 l	240 l	770 l	1 100 l	3 000 l	5 000 l	
Butai, individualus namai	10 398	2 481	-	436	-	74	13 389
Juridiniai asmenys	136	274	78	464	-	-	952

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

2021 m. Mažeikių rajono savivaldybėje surinkta beveik 11 685 tonų MKA. Tai yra 862 tonų (8 proc.) mažiau nei 2019 m. Detalūs MKA duomenys pateikti 11 lentelėje.

11 lentelė. Surinktas MKA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje; 2018-2021 m., t

2018	2019	2020	2021
12 547	12 709	12 100	11 685

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

MKA mažėjimą regione lėmė tiek infrastruktūros plėtra, tiek naujų rūšiavimo galimybių atsiradimas. Remiantis TRATC, gyventojai aktyviau naudojosi galimybėmis pristatyti specifines atliekas į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles (toliau – DGASA) ir žaliųjų atliekų kompostavimo aikšteles (toliau – ŽAKA), vietoje išmetimo į MKA

aikštes. Techniniai sprendimai, tokie kaip mažesnės išmetimo angos ir dangčių konstrukcijos, leido apsaugoti nuo išorės poveikio (kritulių) atliekų svoriui.

1.2.3. Biologinių atliekų surinkimo priemonės

Mažeikių rajono savivaldybėje eksploatuojama viena ŽAKA, kurioje vykdomas žaliųjų atliekų surinkimas ir perdirbimas:

- Mažeikių r. sav. (Dargių k.; 922 t/m)

Remiantis TRATC metinėmis ataskaitomis, 2019-2021 m. žaliųjų atliekų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje augo nuo 699 t iki 1 088 t. Žaliųjų atliekų kiekiai Mažeikių rajono savivaldybėje nurodyti 12 lentelėje. 2021 m. atsižvelgiant į Dargių k. ŽAKA pajėgumus ir sukaupiamus žaliųjų atliekų kiekius, savivaldybėje, egzistuojančios ŽAKA pajėgumai yra per maži.

Mažeikių rajone taip pat yra sudarytos sąlygos daliai gyventojų atliekas kompostuoti namie ir kompostą panaudoti savo reikmėms. Kompostavimui susidarymo vietoje dar 2013 m. vykdant TRATC projektą „Telšių regiono atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ individualioms valdoms Mažeikių rajone buvo išdalinta 3 779 vnt. 300 litrų talpos kompostavimo konteinerių. Remiantis Mažeikių rajono savivaldybės duomenimis, 2019 m., vykdant TRATC projektą „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Telšių regione“ individualioms valdoms Mažeikių rajone išdalinta 3 000 vnt. 980 litrų talpos kompostavimo konteinerių. Šiais projektais siekta skatinti žaliųjų bei maisto atliekų individualų kompostavimą, mažinant šių atliekų patekimą į bendrą KA srautą.

Verta pabrėžti, jog Mažeikių rajono savivaldybės Dargių k. ŽAKA nesant galimybių daugiau laikyti ir saugoti žaliųjų atliekų, šios yra vežamos į Jėrubaičių k. sąvartyną Plungės rajono savivaldybėje.

12 lentelė. Žaliųjų atliekų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t

2019	2020	2021
699	1 045	1 088

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Šiuo metu Telšių regione, įskaitant ir Mažeikių rajono savivaldybę, nėra įdiegtas atskiras maisto / virtuvės atliekų rūšiuojamasis surinkimas. Didžioji dalis maisto / virtuvės atliekų yra surenkamos kartu su kitomis MKA ir yra tvarkomos MBA įrenginiuose.

Siekiant įgyvendinti Atliekų direktyvos reikalavimus „valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d. <...> biologinės atliekos būtų arba atskiriamos ir perdirbamos jų susidarymo vietoje, arba surenkamos atskirai ir nemaišomos su kitų tipų atliekomis“, regionas imasi priemonių, kurios pagerintų KA tvarkymą. Viena iš tokių priemonių yra nuo 2020 m. įgyvendinamas ESIF projektas „Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo infrastruktūros sukūrimas Telšių regione“, kuriuo siekiama pagerinti maisto ar virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumus.

Atskiras maisto atliekų surinkimas regione planuojamas diegti 2023 m. ir pilnai funkcionuoti nuo 2024 m.

1.2.4. Antrinių žaliavų surinkimo priemonės

Vadovaujantis LR aplinkos ministro 2012 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. D1-85 „Dėl minimalių komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos kokybės reikalavimų patvirtinimo“ gyventojams turi būti sudarytos visos reikalavimus atitinkančios sąlygos rūšiuoti antrines žaliavas, įskaitant pakuotes, jų susidarymo vietoje.

Mažeikių rajono savivaldybės gyventojai aprūpinti konteineriais antrinių žaliavų rinkimui. Rūšiavimas užtikrinamas kolektyviniais varpo/kvadrato formos konteineriais, individualiais konteineriais ir kolektyviniais pusiau

požeminiais konteineriais. Bendrai išdalinta 17 020 individualių stiklo ir kitų pakuočių konteinerių. Detali informacija apie antrinių žaliavų konteinerius pateikta 13 lentelėje.

13 lentelė. Antrinių žaliavų konteineriai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2022 m., vnt.

Savivaldybė	Individualūs konteineriai		Kolektyvinis varpo/kvadrato formos			Kolektyvinis pusiau požeminis		
	Stiklo	Kitos pakuočių atliekos	Stiklo	Popieriaus	Plastiko	Stiklo	Popieriaus	Plastiko
Mažeikių r.	8 510	8 510	154	137	130	23	23	23

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis Savivaldybės pateiktais duomenimis

Regione esanti ir atliekų surinkimo sistemą papildanti vienkartinės taros pakuotės sistema (depozito sistema) sėkmingai skatina atliekų turėtojus grąžinti stiklo, plastiko ir metalo tarą. Išvystytos papildančios sistemos kaip taromatai ir prekybos vietose esančios rankinio surinkimo vietos: Mažeikių rajono savivaldybėje iš viso yra 19 taromatų ir 39 rankinio surinkimo vietos. Taromatai koncentruojami miestuose, o kaimuose ar mažesniuose miesteliuose alternatyviai pagalbą siūlo rankinio surinkimo vietos. Pavyzdžiui, pačiame Mažeikių mieste yra 15 taromatų ir 7 rankinio surinkimo vietos; Mažeikių rajone yra tik 4 taromatai, bet rankiniu būdu pakuotes surenka 32 vietos. Pilna informacija pateikta 14 lentelėje.

14 lentelė. Taromatai ir rankinio surinkimo vietos Mažeikių rajono savivaldybėje, 2022 m., vnt.

	Taromatai	Rankinio surinkimo vietos	Viso surinkimo vietų
Mažeikių miestas	15	7	22
Mažeikių rajonas	4	32	36
Iš viso	19	39	58

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis VŠĮ „Užstato sistemos administratorius“ duomenimis¹

Mažeikių rajono savivaldybėje surenkami antrinių žaliavų kiekiai 2019-2021 m. laikotarpyje sumažėjo 9 proc. Nors didėjo antrinių žaliavų surinkimas taromatuose ir DGASA, sumažėjo surinkimas rūšiavimo konteineriais (200 tonų). Savivaldybėje surenkamų antrinių žaliavų kiekiai ir būdai pateikiami 15 lentelėje.

15 lentelė. Antrinių žaliavų surinkimas Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019 - 2021 m., t

Surinkimo būdas	2019	2020	2021
Taromatai	389	393	426
Rūšiavimo konteineriai	1 434	1 185	1 234
DGASA	50	55	53
Bendrai	1873	1633	1713

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

TEKSTILĖ

Tekstilės atliekos nuo 2015 m. priimamos DGASA Telšių regione (įskaitant ir Mažeikių rajono savivaldybę), o 2021 m. pirmi 20 tekstilės surinkimo kolektyviniai konteineriai įrengti Mažeikių rajono savivaldybėje. Konteineriai pastatyti jau įrengtose atliekų surinkimo aikštelėse šalia pusiau požeminių ar antžeminių konteinerių.²

¹ Interaktyvi prieiga internete: <https://grazintiverta.lt/kur-grazinti/14>

² Interaktyvi prieiga internete: <https://www.mazeikiai.lt/savivaldybe/naujienos/r%C5%ABbams-ir-avalynei-nauji-konteineriai/>

Atliekų sistemą papildančios sistemos taip pat prisideda prie tekstilės atliekų atskiro surinkimo. Remiantis Mažeikių rajono savivaldybės informacija, naudotą Tekstilę Mažeikių rajone surenka ir VšĮ „Būk su manimi“. Įstaiga pastačiusi 6 konteinerius ir per metus surenka vidutiniškai surenka apie 50 tonų tekstilės gaminių.

Surinktos tekstilės atliekos bus parengtos pakartotiniam panaudojimui (išdalintos) arba perdirbamos. Šias atliekas atskirai apvažiuodamas rinks specialus tam skirtas transportas. Konteineriai skirti nebereikalingiems, tačiau dar tinkamiems naudoti drabužiams, patalynei, užuolaidoms, avalynei, minkštiems žaislams.³

1.2.5. Didelių gabaritų ir pavojingų atliekų pridavimo galimybės

Mažeikių rajono savivaldybėje eksploatuojama 1 DGASA (Algirdo g. 40C, Mažeikiai), kurioje iš gyventojų priimamos įvairios atliekos: statybinės, elektronikos, plastiko, popieriaus, stiklo, padangų ir buityje susidaranti pavojingos atliekos. Aikštelės pajėgimai nurodyti 16 lentelėje, atliekos iš gyventojų priimamos nemokamai. Gyventojai atliekas gali atiduoti ir vežėjui, surenkančiam atliekas apvažiavimo būdu. Didelių gabaritų atliekos iš Mažeikių rajono savivaldybės gyventojų yra surenkamos bent du kartus per metus, pagal iš anksto paskelbtą atliekų surinkimo grafiką.

16 lentelė. DGASA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m.

Aikštelė	Tvarkymo pajėgumai, t / metus	Didžiausias vienu metu laikomas pavojingųjų atliekų kiekis, t
Mažeikių DGASA	2901	34

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis Savivaldybės pateiktais duomenimis

2018-2021 m. Telšių regione buvo įvairiai plečiamos galimybės gyventojams atiduoti didelių gabaritų atliekas, įskaitant padangas, EEĮ atliekas, statybines ir pavojingas atliekas. 2018 m. mažinamas Vietinės rinkliavos mokestis už KA tvarkymą, pristačius pilnos komplektacijos elektronikos atliekas į aikštelę, bei nemokamai priimami 4 vnt. naudotų padangų nuo vieno automobilio, pateikus automobilio registracijos dokumentus. Mažeikių rajono savivaldybėje surenkami didelių gabaritų ir kitų atliekų kiekiai pavaizduoti 17 lentelėje.

17 lentelė. DGASA surinktų atliekų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., t

Atliekos	2018	2019	2020	2021
Didžiosios atliekos	379	353	529	390
EEĮ atliekos	66	83	74	95
Padangų atliekos	131	99	89	134
Mišrios statybinės atliekos	413	657	647	482
Pavojingos atliekos	3	3	5	8
Antrinės žaliavos	43	50	55	53
Iš viso	1035	1245	1399	1162

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

³ Interaktyvi prieiga internete: <https://www.mazeikiai.lt/savivaldybe/naujienos/jau-galima-naudotis-naujaisiais-konteineriais/>

1.2.6. Bendri surinktų komunalinių atliekų kiekiai

2021 m. Mažeikių rajono savivaldybėje bendrai surinkta 14 972 tonų KA. Dauguma atliekų yra MKA, surinktos iš įvairių konteinerių. 2021 m. išrūšiuotos antrinės žaliavos sudarė 1 713 tonų arba beveik 11 proc. visų surinktų atliekų. Detali 2019-2021 m. atliekų surinkimo statistika Mažeikių rajono savivaldybėje matoma 18 ir 19 lentelėse.

18 Lentelė. KA surinkimo būdai ir rūšys Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021 m., t

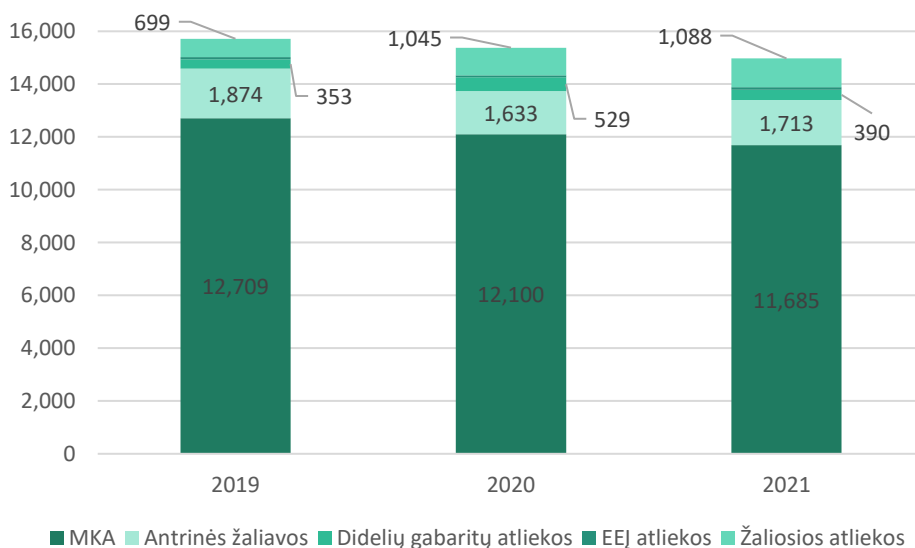
Atliekų surinkimo būdai	MKA	Antrinės žaliavos	Didelių gabaritų atliekos	EEJ atliekos	Žaliosios atliekos
MKA konteineriai	11 685				
Rūšiavimo konteineriai		1 234			
Taromatai		426			
DGASA surinktos atliekos		53	390	95	
ŽAKA ir žaliųjų atliekų konteineriai					1 088
Iš viso	11 685	1 713	390	95	1 088

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

19 Lentelė. Surinktos KA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t

Atliekų rūšys	2019	2020	2021
MKA	12 709	12 100	11 685
Antrinės žaliavos	1 874	1 633	1 713
Didelių gabaritų atliekos	353	529	390
EEJ atliekos	83	74	95
Žaliosios atliekos	699	1 045	1 088
Iš viso	15 718	15 381	14 972

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

3 paveikslas. Surinktos KA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Vertinant surenkamų KA kiekius tenkančius vienam gyventojui matoma tendencija, kad Mažeikių rajono savivaldybėje sėkmingai mažėja MKA kiekis, bei toliau išlieka panašus antrinių žaliavų rūšiavimo lygis. Mažeikių rajono savivaldybėje 2019-2021 m. vienam gyventojui tenkantis bendras surenkamų KA kiekis sumažėjo 9 kg, MKA kiekis sumažėjo 17 kg. Kiekiai tenkantys vienam gyventojui savivaldybėje pateikiami 20 lentelėje.

20 Lentelė. Surinktos KA tenkančios vienam gyventojui Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., kg/gyv.

Atliekų rūšys	2019	2020	2021
MKA	241	231	224
Antrinės žaliavos	35	31	33
Didelių gabaritų atliekos	7	10	7
EEJ atliekos	2	1	2
Žaliosios atliekos	13	20	21
Visos surinktos atliekos	298	294	287

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Remiantis VAPTP, 2020 m. vienam Lietuvos gyventojui vidutiniškai per metus teko 263 kg MKA, tuo tarpu vienam Mažeikių rajono savivaldybės gyventojui – 224 kg. Mažeikių rajono savivaldybėje yra surenkami mažiausi antrinių žaliavų kiekiai regione. Telšių regione vidutiniškai vienam gyventojui tenka 38 kg antrinių žaliavų.

1.3. Komunalinių atliekų tvarkymas ir šalinimas

2021 m. Mažeikių rajone bendrai susidarė 17 404 tonos KA, 754 tonomis mažiau nei 2019 m. Bendras susidariusių atliekų kiekis yra apskaičiuojamas prie surinkto atliekų kiekio pridendant sukompostuotas ir kitaip panaudotas atliekas namų ūkiuose, kurios apskaičiuojamos pagal TRATC metodiką (remiamasi prielaida, kad per metus viena kompostavimo dėžė namų ūkyje sukompostuoja apie 190 kg biologinių atliekų per metus). Detali informacija apie KA susidarymą Mažeikių rajono savivaldybėje pateikta 21 lentelėje.

21 Lentelė. Susidariusios KA Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 t.

	2019	2020	2021
Iš viso susidariusios KA	18 158	17 881	17 404
Susidariusios atliekos gyventojui	344	341	334

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis TRATC pateiktais duomenimis

Mažeikių rajono savivaldybėje 2021 m. susidarė 17 404 tonų KA arba 38 proc. viso Telšių regiono susidariusių KA kiekio.

Mažeikių rajono savivaldybėje susidariusių atliekų kiekis tenkantis vienam gyventojui 2021 m. siekė 334 kg arba 13 kg mažiau nei Telšių regiono vidurkis. Vidutinis Mažeikių rajono gyventojas taip pat sudaro 149 kg mažiau už vidutinį Lietuvos gyventoją (remiantis VAPTP 483 kg/gyv. per metus).

1.3.1. Komunalinių atliekų tvarkymo pajėgumai

Jgyvendinus Europos Sąjungos finansuojamą projektą „Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“, šalia esamo Telšių regiono nepavojingų atliekų sąvartyno, Jėrubaičių k., Plungės r. sav., pastatytas regioninis MBA įrenginys, kurio pajėgumai užtikrina Telšių regione susidarančių atliekų tvarkymą. Į šį įrenginį nukreipiamos Telšių regiono teritorijoje surinktos MKA ir skatinamas BSA kompostavimas.

Telšių regiono MBA įrenginio pajėgumas siekia 50 000 t/m. Pagal šiuo metu surenkamus MKA kiekius, MBA įrenginys išnaudoja maždaug pusę savo techninių galimybių.

Šiuo metu MBA įrenginiuose apdorojamas BSA kiekis siekia 10 702 t/m⁴.

Pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų tvarkymo įrenginių tvarkymo pajėgumai Telšių regione siekė 1 940 tūkst. t/m. Lyginant su kitų regionų įrenginiais, antrinių žaliavų-pakuočių, k.t. sutvarkymo pajėgumai Telšiuose yra vieni iš mažiausių. Tuo tarpu baterijų ir akumuliatorių tvarkymo įrenginių pajėgumai Telšiuose siekė 1 500 tūkst. t/m. Pavojingų atliekų tvarkymo įrenginiai Telšių regione atitinkamai galėjo rūšiuoti 4 845 tūkst. t/m., sutvarkant 3 995 tūkst. t/m.

ES finansuojamu projektu „Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo infrastruktūros sukūrimas Telšių regione“ planuojama plėsti maisto atliekų saugojimo ir tvarkymo paslaugas. Planuojami rūšiuojamuoju būdu iš Telšių regiono gyventojų surenkamų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo pajėgumai – 3070 tonų per metus.

ŽAKA ir DGASA kompostavimo ir tvarkymo pajėgumai atitinkamai pateikti 1.2.3. ir 1.2.5. skyriuose.

1.3.2. Sutvarkytų komunalinių ir kitų atliekų kiekiai ir sudėtis

Vertinant AAA pateiktą informaciją apie MKA sudėtį, matomi įvairūs svyravimai. Mažeikių rajono savivaldybėje tarp tiriamo MKA kiekio išaugo popieriaus / kartono ir stiklo (įskaitant pakuotes) kiekiai, bet mažėjo metalo atliekų (įskaitant pakuotes) kiekiai su BSA ir virtuvės atliekomis.

22 Lentelė. MKA sudėties tyrimų rezultatai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2018-2021 m., proc.⁵

Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	2018	2019	2020	2021
Popieriaus ir kartono, įskaitant pakuotes, atliekos	10,13	14,82	12,17	16,13
Žaliosios atliekos	1,64	3,51	3,14	2,86
Medienos, įskaitant pakuotes, atliekos	0,90	0,75	1,22	0,74
Biologiškai skaidžios maisto ir virtuvės atliekos	6,59	20,44	7,07	4,36
Tekstilės atliekos	10,03	10,59	6,76	7,56
Kitos komunalinės biologiškai skaidžios atliekos	20,12	14,25	27,85	36,86
Plastikų, įskaitant pakuotes, atliekos	7,63	5,61	14,19	7,87
PET pakuočių atliekos	0,42	0,62	0,00	0,61
Kombinuotų pakuočių atliekos	3,56	7,83	4,00	2,40
Metallų, įskaitant pakuotes, atliekos	2,36	1,78	0,82	1,51
Stiklo, įskaitant pakuotes, atliekos	1,22	0,41	2,21	2,20
Inertinės atliekos (keramika, betonai, akmenys ir panašiai)	23,28	8,32	5,93	4,50
Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtose nepavojingosios atliekos	1,36	1,44	4,85	2,30

⁴ Valstybinio atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planas; 3 priedas

⁵ Telšių regiono MBA operatorius neatliko MKA sudėties tyrimų 2020 m. pavasario ir rudens sezonais dėl COVID-19 pandemijos; 2021 m. nėra duomenų apie Mažeikių r. sav. MKA sudėtį žiemos sezono metu. Trūko informacijos ir kilo abejonių dėl pristatytų atliekų į MBA teritoriją surinkimo kilmės, todėl tyrimų komisijos daugumos sprendimu mėginys iš Mažeikių rajono savivaldybės nebuvo tiriamas.

Atskirtos komunalinių atliekų rūšys	2018	2019	2020	2021
Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtose elektros ir elektroninės įrangos atliekos	0,37	0,51	0,33	0,58
Atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtose baterijų ir akumuliatorių atliekos	0,00	0,00	0,00	0,00
Kitos atsitiktinai į regioninį nepavojingųjų atliekų sąvartyną patekusios, į MBA, MA įrenginį priimtose pavojingosios atliekos	0,18	0,05	2,54	0,11
Kitos KA (pavyzdžiui, higienos atliekos, avalynė, guma)	10,24	9,10	6,97	9,47

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA pateiktais duomenimis

Remiantis VAPTP 2020 m. tekstilės atliekos Lietuvoje sudarė beveik 8 proc. visų MKA; Mažeikių rajono savivaldybėje ši dalis labai svyruoja lyginant analizuojamą periodą, vidutiniškai sudarant beveik 9 proc. 2021 m. Mažeikių rajono savivaldybėje pradėjus eksploatuoti tekstilės konteinerius, tekstilės atliekų dalis MKA sudėtyje sumažėjo beveik 3 proc. punktais lyginant su 2018 m. ir 2019 m.

23 lentelėje yra pateikti konsoliduoti AAA duomenys, rodantys Mažeikių rajono savivaldybės KA sutvarkymą⁶.

23 Lentelė. Sutvarkyti KA kiekiai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2019-2021 m., t

	2019	2020	2021
Perdirbta/panaudota pakartotinai komunalinių atliekų, t	11 464	7 522	7 474
Perdirbta/panaudota pakartotinai komunalinių atliekų, proc.	61	52	51
Sudeginta komunalinių atliekų, t	4 809	6 096	6 608
Sudeginta komunalinių atliekų, proc.	25	42	46
Pašalinta komunalinių atliekų, t	2 673	941	439
Pašalinta komunalinių atliekų, proc.	14	6	3
Bendrai sutvarkyta komunalinių atliekų, t ⁷	18 946	14 558	14 520

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA pateiktais duomenimis

1.4. Atliekų tvarkymo plano 2014-2020 įgyvendinimas

1.4.1. Valstybinių atliekų tvarkymo užduočių vykdymas

KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ ŠALINIMO SĄVARTYNUOSE MAŽINIMO UŽDUOTYS IR PRIEMONĖS JOMS ĮGYVENDINTI

Iki 2016 m. Mažeikių rajono savivaldybė bei TRATC plane buvo nusimatę užtikrinti, kad 45 proc. susidariusių KA bus perdirbtos ir kitaip panaudotos, o nuo 2020 m. perdirbamų ir panaudojamų atliekų kiekis turi būti ne

⁶ Visos atliekos yra tvarkomos bendru srautu MBA įrenginiuose. Savivaldybių dalis sutvarkomuose įrenginiuose yra išskaičiuojami pagal sudaromą dalį visų surinktų atliekų.

⁷ AAA bendras sutvarkytas atliekų kiekis skiriasi nuo TRATC bendro surinkto atliekų skaičiaus; TRATC duomenų apskaitoje naudoja skirtingą metodiką.

mažesnis kaip 65 proc. Remiantis savivaldybėje susidarančiu KA kiekiu buvo nustatytos šios perdirbimo / panaudojimo kiekybinės užduotys:

- 2016 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 8 840 t;
- 2020 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 12 230 t.

2016 m. Mažeikių rajono savivaldybėje buvo perdirbta ar kitaip panaudota atliekų (įskaitant sudegintas atliekas) 16 779 tonų. Tai yra 97 proc. visų sutvarkomų atliekų iš Mažeikių rajono savivaldybės, remiantis AAA duomenimis.

2020 m. Mažeikių rajono savivaldybėje buvo perdirbta ar kitaip panaudota atliekų (įskaitant sudegintas atliekas) 13 618 tonų. Tai yra 94 proc. visų sutvarkomų atliekų iš Mažeikių rajono savivaldybės, remiantis AAA duomenimis.

KOMUNALINIŲ BIOLOGIŠKAI SKAIDŽIŲ ATLIEKŲ ŠALINIMO SĄVARTYNUOSE MAŽINIMO UŽDUOTYS IR PRIEMONĖS JOMS ĮGYVENDINTI

- Užtikrinti, kad sąvartynuose šalinamos komunalinės BSA neviršytų:
  - Nuo 2014 iki 2015 metų šalinamų BSA turi siekti ne daugiau kaip 7 329 tonas per metus;
  - Nuo 2016 iki 2017 metų šalinamų BSA turi siekti ne daugiau kaip 6 596 tonas per metus;
  - Nuo 2018 iki 2019 metų šalinamų BSA turi siekti ne daugiau kaip 5 863 tonas per metus;
  - Iki 2020 metų šalinamų BSA turi siekti ne daugiau kaip 5 130 tonų per metus;

Telšių regione bendrai buvo šalinami labai maži BSA kiekiai (24 lentelė).

24 lentelė. Pašalintas BSA kiekis sąvartynuose Telšių regione, 2016-2020, t

Uždaviniai	2016	2017	2018	2019	2020
Pašalintas grynujų komunalinių BSA kiekis	15	0	-	-	-
Pašalintas po apdorojimo likusių BSA bendras kiekis	-	3 191	-	4 298	1 041
Bendrai	15	3 191	-	4 298	1 041

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis AAA duomenimis

Šis kiekis ne tik, neviršijo numatyto kiekio Telšių atliekų tvarkymo regiono plane, bet ir numatyto kiekio Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plane 2014-2020 m.

Skaiciuojant Mažeikių rajono savivaldybės susidariusį pašalintą BSA kiekį, taikoma Mažeikių rajono savivaldybės dalis nuo visų MKA surinktų ir MBA įrenginiuose apdorotų atliekų regione. Atitinkamai, 2017 m., 2019 m. ir 2020 m. Mažeikių r. savivaldybės pašalintas BSA kiekis siekė 1 276 tonas, 1 719 tonų ir 416 tonas.

KITŲ KOMUNALINIŲ ATLIEKŲ PARUOŠIMO PAKARTOTINIAM NAUDOJIMUI, PERDIRBIMO, KITOKIO NAUDOJIMO IR SAUGAUS ATLIEKŲ ŠALINIMO UŽDUOTYS

Savivaldybės teritorijoje didelių gabaritų, statybinių bei kitų atliekų tvarkymo organizavime buvo numatytos šios naujos priemonės:

- Atskiros statybos ir griovimo atliekų, pavojingų atliekų surinkimo apvažiavimo būdu ne rečiau kaip 2 kartus per metus paslaugos teikimas;
- Tekstilės atliekų surinkimo paslaugų teikimas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelėse.

Tekstilės atliekos yra priimanamos nuo 2015 m. sausio 1 d. DGASA Telšių regione.

Pavojingas buityje susidarančias atliekas gyventojai gali pristatyti patys į didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles. Regione (įskaitant Mažeikių rajono savivaldybę) taip pat pasirūpinta pavojingų atliekų surinkimu apvažiavimo būdu, du kartus per metus, grafikus paskelbiant viešose informavimo šaltiniuose. Siekiant įgyvendinti šį uždavinį siūloma įvertinti papildomos aikštelės poreikį Mažeikių rajono savivaldybėje ir jam esant ją įrengti. Tačiau, Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse nėra pateikta konkrečiai pavojingų atliekų apvažiavimo funkcija.

ATLIEKŲ, KURIOMS TAIKOMAS GAMINTOJO ATSAKOMYBĖS PRINCIPAS, TVARKYMO SAVIVALDYBIŲ ORGANIZUOJAMOSE ATLIEKŲ TVARKYMO SISTEMOSE PRIEMONĖS

Siekiant įvykdyti pakuotės, pakuotės atliekų bei antrinių žaliavų tvarkymo užduotis Mažeikių rajone, buvo numatyta privalomai imtis šių priemonių:

- Toliau organizuoti pakuotės, pakuotės atliekoms ir antrinėms žaliavoms surinkti skirtų priemonių (maišų, konteinerių) išdalinimą
- Sukurti tinkamą pakuotės, pakuotės atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo infrastruktūrą sodų bei garažų bendrijose
- 2015 m. atnaujinti konteinerių išdėstymo schemas.

2016 m. parengta Mažeikių rajono savivaldybės konteinerių aikštelių išdėstymo schema. Aikštelės išdėstytos ne didesniu kaip 100-150 m. atstumu nuo daugiabučių namų.

Tuo tarpu, Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklės užtikrina, jog teritorijoje esančios sodų bei garažų bendrijos yra aptarnaujamos/aprūpintos bendro naudojimo konteineriais (1,1 m³ talpos ar kitos talpos konteineriais).

Antrinių žaliavų infrastruktūra Mažeikių rajono savivaldybėje regione yra plečiama. Mažeikių rajono savivaldybės taisyklės užtikrina, jog antrinės žaliavos, įskaitant pakuotes ir pakuočių atliekas, surenkamos specialiais popieriui ir kartonui, stiklui, plastmasei skirtais konteineriais. Iš individualių valdų antrinės žaliavos, įskaitant pakuočių atliekas, surenkamos specialiais konteineriais stiklui bei specialiais konteineriais, skirtais plastmasei, popieriui ir kartonui bei metalui.

Antrinėms žaliavoms skirti konteineriai taip pat statomi kartu su MKA konteineriais, namų kvartaluose specialiai įrengtose aikštelėse ar kitose gyventojams patogiose vietose. Individualūs namai turi savo rūšiavimo konteinerius

Remiantis VŠĮ „PRIC“ atlikta „Žiedinės ekonomikos sprendimai mažinant poveikį aplinkai“ galimybių studija, šiuo metu projektuojama nauja didžiųjų atliekų aikštelė, kartu su atliekų pakartotinio naudojimo ir taisymo dirbtuvėmis. Sukurtame centre atliekos tinkamos atstatymui bus sutvarkomos iki tinkamos naudojimui būsenos ir paskirstomos po regiono centrus tolimesniam naudojimui kaip socialinė parama. Centro pagrindu sukurama atliekų rūšiavimo mokymo bazė ir remonto mokymo praktinės dirbtuvės, kuriose bus vedami mokomieji edukaciniai užsiėmimai visų regiono savivaldybių atstovams.

2014-2020 m. plane buvo iškelti bendri kriterijai ir laukiami rezultatai, vertinantys plano įgyvendinimą. Žemiau pateiktose lentelėse, pateikiama tų kriterijų pasiekimo analizė.

25 lentelė. Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo plano vertinimo kriterijai

Kriterijus	Planuojamas rezultatas	Rezultatas	Būklė ⁸
Perdirbta ir kitaip panaudota komunalinių atliekų	Iki 2016 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 8 840 t komunalinių atliekų; Iki 2020 m. perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau kaip 12 230 t komunalinių atliekų	2016 m. perdirbta ar kitaip panaudota atliekų (įskaitant sudegintas atliekas): 16 779 t. 2020 m. perdirbta ar kitaip panaudota atliekų (įskaitant sudegintas atliekas): 13 618 t.	Pasiekta
Kiek gyventojų (pagal savivaldybes), gaus geros kokybės prieinamą viešąją KA tvarkymo paslaugą	Iki 2016 m. 100 proc. užtikrinti viešąją komunalinių atliekų tvarkymo paslaugą	2016 m. Gyventojų dalis, kuriems teikiama paslauga Mažeikių rajono savivaldybėje 98 proc..	Pasiekta

⁸ 2014-2020 m. plane nustatyti būklės vertinimo kriterijai: Pasiekta: 70-100 proc. planuojamo rezultato; Patenkinama: 50-70 proc. rezultato; Bloga: pasiekta <50 proc. rezultato.

Kriterijus	Planuojamas rezultatas	Rezultatas	Būklė ⁸
Pašalinta BSA sąvartyne	2014-2015 m. ne daugiau kaip 7 329 t/m. 2016-2017 m. ne daugiau kaip 6 596 t/m. 2018-2019 m. ne daugiau kaip 5 863 t/m. Nuo 2020 m. ne daugiau kaip 5 130 t/m.	Bendras pašalintas BSA kiekis Telšių regione neviršijo numatytų limitų Mažeikių rajono savivaldybės plane	Pasiekta
Kiek paruošta naudoti pakartotinai ir perdirbti tokių komunalinių atliekų medžiagų, kaip popierius, metalas, plastikas, stiklas	Iki 2020 m. ne mažiau kaip 3 681 t. komunalinių atliekų sraute esančių popieriaus ir kartono, metalų, plastikų ir stiklo atliekų būtų paruošiama naudoti pakartotinai ir perdirbti	2020 m. Mažeikių rajono savivaldybėje perdirbtas/ panaudotas pakartotinai komunalinių atliekų kiekis siekė 7 522 tonų.	Pasiekta

Šaltinis: Parengta Konsultanto

26 lentelė. Laukti ir pasiekti 2014-2020 plano įgyvendinimo rezultatai

Rodikliai	Laukiamas rezultatas	Pasiektas rezultatas
Bendras KA susidarymas	Mažėjimas	Mažėjimas (Viso susidarę KA 2013 m.: 20 817 t; 2020 m.: 17 881 t)
KA susidarymas vienam gyventojui	Mažėjimas	Mažėjimas (Viso susidarę atliekų kiekis gyventojui 2013 m. 359 kg; 2020 m. 341 kg)
KA susidarymas vienam namų ūkiui	Mažėjimas	Mažėjimas (Susidarę atliekų kiekis namų ūkiui 2013 m. 821 kg; 2020 m. 649 kg)
Pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, t	Didėjimas	Didėjimas (Paruošta naudoti pakartotinai KA 2014 m. :2 608 t ; 2020 m. : 7 522 t)
Pakartotiniam naudojimui paruoštų atliekų kiekiai, proc.	Didėjimas	Didėjimas (Paruošta naudoti pakartotinai KA nuo surinktų atliekų 2014 m. 13 proc.; 2020 m. : 52 proc.)
Iš atliekų turėtojų atskirai surinktų antrinių žaliavų kiekiai tonomis per metus, pagal atliekų kategorijas (popieriaus ir kartono, stiklo, plastikų, metalo atliekos)	Didėjimas	Didėjimas (Surinktas antrinių žaliavų kiekis rūšiavimo konteneriais: Stiklas 2013 m. : 230 t; 2020 m. : 702 t Plastikas 2013 m.: 30 t; 2020 m.: 302 t Popierius ir kartonas 2013 m.: 192 t; 2020 m. 136 t Surinktas antrinių žaliavų kiekis taromatais: PET 2016 m.: 129 t; 2020 m.: 190 t Stiklas 2016 m.: 82 t; 2020 m.: 123 t Metalas 2016 m.: 45 t; 2020 m.: 80 t)
Atskirai surinktų buitinių pavojingų atliekų kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Didėjimas (Surinktas pavojingų atliekų kiekis 2018 m. 3 t; 2020 m. 8 t)
Atskirai surinktų ir sukompostuotų BSA kiekiai, tonomis per metus	Didėjimas	Didėjimas (Surinktos žaliosios atliekos 2013 m. 659 t; 2020 m. 1 045 t)
Bendras perdirbtų KA kiekis, procentais nuo bendro susidariusių KA kiekio	Didėjimas	Didėjimas (Perdirbta / panaudota pakartotinai KA 2014 m. 13 proc.; 2020 m. 52 proc.)
KA, šalinamų sąvartyne, kiekis, proc.	Mažėjimas	Mažėjimas (Pašalintas BSA kiekis sąvartynuose Telšių regione)

Rodikliai	Laukiamas rezultatas	Pasiektas rezultatas
		2019 m.. 4 298 t; 2020 m. 1 041 t.; 76 proc. sumažėjimas)
Sąvartyne pašalintų komunalinių BSA kiekis, palyginti su praėjusių kalendorinių metų kiekiu, procentais	Mažėjimas	Mažėjimas (Pašalintas BSA kiekis sąvartynuose Telšių regione 2019 m.. 4 298 t; 2020 m. 1 041 t.; 76 proc. sumažėjimas)

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Dauguma kriterijų ir laukiamų, numatytų 2014-2020 m., rezultatų yra pasiekti. Tačiau, verta pabrėžti, jog kai kurių rodiklių šiuo metu nėra galimybės nustatyti ir palyginti. Rodiklio - *Kitaip panaudotų gamybos ir kitos ūkinės veiklos atliekų kiekis, procentais* – nustatyti nėra galimybės, šie duomenys nebuvo registruojami atliekų tvarkytojų, TRATC ar savivaldybių.

Dėl teisinių ginčų tarp TRATC ir MBA operatoriaus, atliekų tvarkytojų, dalis duomenų taip pat nebuvo korektiškai fiksuojami tarp 2014 m. ir 2017 m, dėl to dalis duomenų yra lyginami su 2013 m. ar 2017 m.

1.5. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo SSGG analizė

Toliau pateikta Mažeikių rajono savivaldybės KA tvarkymo sistemos ir valdymo stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (Toliau – SSGG) analizė.

27 Lentelė. Mažeikių rajono savivaldybės KA tvarkymo sistemos SSGG

STIPRYBES	SILPNYBES
- DGASA neribojamas pristatomų atliekų kiekis - Dvinarės vietinės rinkliavos taikymas skatina individualių valdų gyventojus rūšiuoti atliekas - Įdiegtas antrinių žaliavų surinkimo aikštelių, DGASA tinklas - Visos MKA apdorojamos MBA įrenginiuose - Žaliųjų atliekų surinkimo sistemos pagrindu bus parengta maisto ir virtuvės atliekų rinkimo sistema - Pakankami sąvartyno pajėgumai	- Nėra įrengti daiktų mainų, pakartotinio naudojimo atidavimo priėmimo punktai - Ribotos ŽAKA ir per maži kompostavimo pajėgumai; atliekos priimamos tik iš gyventojų - Vietinės rinkliavos nuostatuose nenumatytos sankcijos dėl laiku nesumokėtos rinkliavos - Vėluojama įgyvendinti atskirą maisto ir virtuvės atliekų surinkimą
GALIMYBES	GRĖSMES
- Galimybė pakuočių atliekų ir antrinių žaliavų surinkimo iš rūšiavimo konteinerių paslaugų teikėjus pasirinkti pagal patvirtintus būtinuosius reikalavimus, nederinant su gamintojų ir importuotojų organizacijomis - Neišnaudota galimybė sąvartyne susidarančias dujas panaudoti energijos gamybai - Neišnaudoti MBA įrenginių pajėgumai	- Perdirbimo pajėgumų trūkumas rinkoje (rinkoje trūksta konkurencijos dėl antrinių žaliavų tvarkymo) - Aplinkos ministerijos nauja atliekų apskaitos sistema, reikalingos naujos technologijos DGASA - Infrastruktūros palaikymui reikalingas nuoseklus finansavimas (atnaujinimui, taisymui ir pan.) - Sunkumai plėtojant kolektyvinių konteinerių tinklą (teisiniai, teritoriniai apribojimai, gyventojų lūkesčiai)

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2. Komunalinių atliekų prevencijos ir tvarkymo strategija

Mažeikių rajono savivaldybės KA tvarkymo užduotys, tikslai ir uždaviniai iki 2027 m. nustatyti vadovaujantis VAPTP ir Regiono planu. Plėtojant Mažeikių rajono savivaldybės atliekų tvarkymo sistemą, siekiama mažinti KA šalinimo lygį, didinti atliekų perdirbimą ir įgyvendinti aukštesnio prioriteto atliekų prevencijos ir tvarkymo būdus.

Laikantis nustatytųjų prioritetų, pirmiausia turi būti vengiama KA susidarymo, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, turi būti paruošiamos naudoti pakartotinai ir perdirbamos.

2.1. Komunalinių atliekų tvarkymo užduotys iki 2027 m.

Plane numatomos įgyvendinti KA tvarkymo užduotys, kurias nustato VAPTP ir Regiono planas. TRATC ir Mažeikių rajono savivaldybei toliau numatytos priemonės sieks įgyvendinti numatytus valstybinius ir regioninius uždavinius, skatinant atliekų prevenciją, paruošimą naudoti pakartotinai atliekas, perdirbimą ir antrinių žaliavų gamybą, kitokį panaudojimą ir šalinimą tik tų atliekų, kurių negalima sutvarkyti kitais būdais, prieš tai atskyrus visas perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas.

28 lentelė. VAPTP užduotys tenkančios regioniniams atliekų tvarkymo centrams ir savivaldybėms

Valstybinio plano punktas	Užduotis ir siekiai
260.1. – 260.2.	Padidinti pakartotinai naudoti paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne mažiau kaip: 2025 m. 55 proc., 2027 m. 57 proc., 2030 m. 60 proc.
260.3.	Sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekį, kad jis sudarytų ne daugiau kaip: 2025 m. 15 proc., 2027 m. 8 proc., 2030 m. 5 proc.
261.1.	Atliekų susidarymo vietoje sutvarkytų biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinktų komunalinių atliekų kiekis: 2023 m. turi sudaryti ne mažiau kaip 60 proc., 2024 m. – 65 proc., 2025 m. – 70 proc., 2026 m. – 75 proc., 2027 m. – 80 proc. susidariusių komunalinių atliekų kiekio
261.2.	Iki 2024 m. aprūpinti namų ūkių biologinių atliekų surinkimo priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000, arba užtikrinti kompostavimą šių atliekų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, plėtoti ir skatinti kompostavimo bendruomenių daržuose sistemą. Biologines atliekas kompostuojantiems gyventojams gali būti taikomos nuolaidos už komunalinių atliekų tvarkymą.
261.3.	Sudaryti galimybę buityje susidarančioms išrūšiuotoms statybinėms atliekoms surinkti
261.4.	Atskirai surinkti baldų, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių atliekas. Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų iš gyventojų arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis;
261.5.	Iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis
261.6.	Iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingas atliekas
261.7.	Užtikrinti, kad gyventojai būtų aprūpinti tinkamomis priemonėmis atliekoms surinkti pagal šiuos minimalius reikalavimus: 261.7.1. gyvenamuosiuose daugiabučių namų rajonuose, atliekų surinkimo aikštelėse, šalia mišrių komunalinių atliekų konteinerių pastatyti antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka;

Valstybinio plano punktas	Užduotis ir siekiai
	261.7.2. kolektyviniuose soduose pastatyti, jei trūksta, kolektyvinius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) konteinerius ir užtikrinti, kad jie būtų ištuštinami laiku; 261.7.3. individualių gyvenamųjų namų gyventojams pastatyti individualius antrinių žaliavų (popieriaus ir kartono, stiklo, plastiko, metalų, įskaitant pakuočių atliekas) surinkimo konteinerius arba užtikrinti kitas gyventojams patogias antrinių žaliavų surinkimo priemones, taip pat užtikrinti, kad konteineriai būtų ištuštinami laiku; 261.7.4. pastatyti specialius konteinerius tekstilės, pavojingosioms, statybinėms atliekoms surinkti arba užtikrinti gyventojams kitas priemones ir būdus butyje susidarančioms tekstilės, pavojingosioms ir statybinėms atliekoms atskirai surinkti (apvažiuojamasis surinkimas ne rečiau kaip 4 kartus per metus, individuali atliekų išvežimo paslauga pagal gyventojų užsakymą, specialūs maišai ar kitos priemonės); 261.7.5. iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų; 261.7.6. teikti gyventojams aplinkos ministro nustatyta tvarka patvirtintą išsamią informaciją apie visų atliekų srautų atskiro surinkimo galimybes. Informacinėje medžiagoje turi būti aiškiai nurodytos surinkimo vietos, teikiamos paslaugos, surinkėjų kontaktai, paaiškinta teisingo atliekų rūšiavimo nauda, įvardytos sankcijos už neteisingą atliekų rūšiavimą ar šalinimą. Informacija turi būti platinama savivaldybių pasirinktais kanalais (per seniūnijas, atliekų vežėjus, daugiabučių namų valdytojus, pateikiant kartu su sąskaitomis už komunalinių atliekų tvarkymą ir (ar) suteiktas kitas daugiabučių bendrojo naudojimo patalpų priežiūros paslaugas, daugiabučių laiptinių ir (ar) seniūnijų skelbimų lentose 261.7.7. peržiūrėti ir pakoreguoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 711 patvirtintų Vietinės rinkliavos ar kitos įmokos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą dydžio nustatymo taisyklių nuostatas, ir nustatyti mokesčių už komunalines paslaugas komercinėms patalpoms apskaičiavimą ne pagal patalpų plotą (Plano 2 priedo 4.1.12 papunktyje nurodyta priemonė).
263.3.	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2.2 Mažeikių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo tikslai ir uždaviniai

Pagrindinis KA tvarkymo Mažeikių rajono savivaldybės tikslas – užtikrinti, kad viešoji KA tvarkymo paslauga būtų visuotinė, geros kokybės, prieinama (įperkama) ir atitiktų aplinkos apsaugos, techninius-ekonominius ir visuomenės sveikatos saugos reikalavimus.

Vadovaujantis atliekų tvarkymo sistemos prioritetais, KA tvarkymo principais ir siekiant įgyvendinti valstybines ir regionines atliekų tvarkymo užduotis iki 2027 m., nustatomi šie Mažeikių rajono savivaldybės KA tvarkymo tikslai ir uždaviniai iki 2027 m.:

1 TIKSLAS. VENGTI ATLIEKŲ SUSIDARYMO, MAŽINTI SUSIDARANČIŲ ATLIEKŲ KIEKĮ IR KENKSMINGŲ MEDŽIAGŲ KIEKĮ ŽALIAVOSE IR PRODUKTUOSE

- 1.1 uždavinys. Skatinti vartotojus rinktis daugiakartinius gaminius, naudoti produktus pakartotinai, remonto ir (ar) taisymo paslaugas;
- 1.2 uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją, tvarkyti šiukšles;
- 1.3 uždavinys. Užtikrinti maisto švaistymo prevenciją, skatinti maisto atliekų prevenciją.

2 TIKSLAS. ATSKIRTI SUSIDARYMO ŠALTINYJE ATLIEKAS, KURIAS BŪTŲ GALIMA PARUOŠTI PAKARTOTINAI NAUDOTI ARBA PERDIRBTI

- 2.1 uždavinys. Didinti gyventojų aplinkosauginį sąmoningumą ir atsakomybę atliekų rūšiavimo srityje;
- 2.2 uždavinys. Gerinti atliekų rūšiavimo priemonių ir infrastruktūros prieinamumą.

3 TIKSLAS. SKATINTI PARUOŠTI ATLIEKAS NAUDOTI PAKARTOTINAI

3.1 uždavinys. Tikrinant, valant ar taisant atliekomis tapusius produktus ar jų sudedamąsias dalis paruošti taip, kad jie būtų vėl tinkami naudoti be pradinio apdirbimo.

4 TIKSLAS. NAUDOTI ATLIEKAS TOS PAČIOS ARBA KITOS PASKIRTIES PRODUKTAMS AR MEDŽIAGOMS GAMINTI

4.1 uždavinys. Skatinti paruošti atliekas perdirbti ir jas perdirbti.

Šie tikslai ir uždaviniai atliepia Regiono plane nustatytus tikslus ir uždavinius. Mažeikių rajono savivaldybės numatyti kokybiniai ir kiekybiniai rodikliai, bei įgyvendinamos veiklos susijusios su uždavinių pasiekimu, prisideda ir prie viso regiono mastu siekiamų tikslų.

29 lentelė. Regiono plano įgyvendinimo siektinos reikšmės

Aktualus valstybinio plano punktas	Užduotis	Siektina reikšmė Telšių regione				
		2023	2024	2025	2026	2027
260.1. – 260.2.	Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	61	62	64	65	66
260.3.	Planuojamas šalinti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	4	4	4	3	3
261.1.	Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti Telšių regiono komunalinių atliekų kiekis, proc. (vertinant nuo susidarančių komunalinių atliekų)	42	45	48	50	53
261.2.	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000. Iš jų	Pagal poreikį				
	Žaliųjų atliekų kompostavimo dėžės, vnt.	Pagal poreikį				
	Žaliųjų atliekų ir maisto atliekų surinkimo konteineriai, vnt.	5 300	7 300	7 300	7 300	11 300
261.5.	Iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarančioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę šalinti atskiru srautu	Pagal poreikį				
261.6.	Iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarančias pavojingas atliekas	DGASA ir / arba atskiru surinkimu				
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančių bent 40 000 gyventojų	6	6	6	6	9
263.3.	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą	Pagal poreikį				

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2.3. Komunalinių atliekų srautų prognozavimas

Regiono plano rengimo metu ateities prognozėms buvo naudojami 2019-2021 m. Telšių regiono atliekų susidarymo, surinkimo ir sutvarkymo duomenys. Rengiant atskirų Telšių regiono savivaldybių ateities prognozes į skaičiavimus buvo įtraukti ir faktiniai 2022 m. duomenys, o patikslintos Telšių regiono ateities prognozės pateikiamos 1 Priede.

Atkreiptinas dėmesys, kad prognozuojami KA susidarymo, surinkimo ir sutvarkymo kiekiai perkeltant juos į Plane esančias lenteles yra suapvalinami iki sveiko tonų skaičiaus, todėl lentelėse yra galimi paskutinio skaitmens aritmetiniai neatitikimai dėl apvalinimo paklaidos.

2.3.1. Prognozėms naudojamos prielaidos

Prognozuojant atliekų susidarymą bei surinkimą Mažeikių rajono savivaldybėje 2021-2027 m., naudojami faktiniai 2018-2021 m. metų duomenys ir 2022 m. TRATC pateikti duomenys apie MBA įrenginyje apdorotą MKA kiekį regione. Prognozių modeliavime naudojami tokie rodikliai: gyventojų skaičius, 1-2 butų namų skaičius, šalies BVP pokytis. Prognozuojant gyventojų skaičių Mažeikių rajono savivaldybėje buvo remtasi Valstybės duomenų agentūros istoriniais duomenimis ir vidutiniu gyventojų pokyčiu per paskutinius 10 metų.

Numatoma tendencija, jog Mažeikių rajono savivaldybėje toliau gyventojų mažės po daugiau nei procentą kiekvienais metais. Nuo 2021 m. iki 2027 m. savivaldybėje numatomas bendras 7 proc. gyventojų sumažėjimas. Visame Telšių regione per tą patį periodą gyventojų skaičius sumažės 8 proc.

30 lentelė. Prognozuojamas gyventojų skaičius Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., vnt.

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Mažeikių r.	52 120	51 612	50 958	50 312	49 675	49 045	48 424

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Teikiant tolesnes prognozes svarbu įsivertinti 1-2 butų namų pokytį savivaldybėje. Kiekvienas naujas būstas yra naujas atliekų sudarymo šaltinis. Daroma prielaida, jog nauji namų ūkiai tęs regione įprastą atliekų tvarkymo namuose tendencijas ir žaliąsias atliekas tvarkys jas išmetant atskiru srautu. Prognozuojama, jog Mažeikių rajono savivaldybėje bendrai tokio tipo būstų išaugs 300 vnt. tarp 2021 m. ir 2027 m. arba beveik 3 proc.

31 lentelė. Prognozuojamas 1-2 butų namų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje 2021-2027 m., vnt.

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Mažeikių r.	11 376	11 426	11 476	11 526	11 576	11 626	11 676

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Prognozuojamas Lietuvos BVP pokytis atspindi būsimą ekonominę gyventojų padėtį, kuri tiesiogiai įtakoja vartojimo įpročius. Didesnis regiono gyventojų vartojimas atitinkamai didina potencialų atliekų kiekį, išmetant papildomas po vartojimo likusias atliekas- nuo didelių gabaritų iki kasdienio vartojimo prekių atliekų. Atitinkamai, remiantis Finansų ministerijos Ekonominės raidos scenarijais⁹, 2021-2027 m. numatomas 17 proc. augimas.

32 lentelė. Prognozuojamas BVP Lietuvoje, 2021-2027 m., mln. Eur.

2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
46 029	46 765	47 420	48 843	50 308	52 069	53 891

Šaltinis: Parengta Konsultanto, remiantis Finansų ministerijos duomenimis

2.3.2. Susidarančių ir surenkamų KA kiekio prognozavimas

Prognozuojama, kad Mažeikių rajono savivaldybėje susidarantis KA kiekis tenkantis vienam gyventojui šiek tiek padidės 2023-2024 metų laikotarpyje, tačiau 2027 m. stabilizuosis ir atitiks 2022 m. faktinį kiekį – 337 kg. Demografiniai pokyčiai yra vienas iš pagrindinių faktorių, lemiančių atliekų kiekį, savivaldybėje mažėjant gyventojų

⁹ Interaktyvi prieiga internete: <https://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonominės-raidos-scenarijus>

skaičiui, atitinkamai mažės ir bendras susidarantių atliekų kiekis. Prognozuojama, kad nuo 2021 m. iki 2027 m., susidarantis atliekų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje mažės 6 proc., iki 16 298 tonų.

33 lentelė. Prognozuojamas susidarantių KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Prognozuojamas susidarantis KA kiekis tenkantis vienam gyventojui, kg	334	337	339	339	338	337	337
Prognozuojamas bendras susidarantis KA kiekis, t	17 404	17 407	17 267	17 053	16 802	16 544	16 298

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Namų ūkiuose sutvarkomų (kompostuojamų ir kitaip panaudojamų) KA kiekis prognozuojamas remiantis savivaldybėje esančių 1-2 butų namų skaičiumi ir kitų atliekų tvarkymo regionų patirtimi. Prognozuojamame laikotarpyje atliekų tvarkymo įpročiai namų ūkiuose išliks panašūs. Dėl šalies BVP augimo bei nežymaus 1-2 butų namų skaičiaus didėjimo, Mažeikių rajono savivaldybėje namų ūkiuose kompostuojamų atliekų kiekis padidės 57 tonomis iki 2 218 tonų 2027 metais, kitaip panaudotų atliekų namų ūkiuose kiekis taip pat nežymiai augs ir 2027 m. sudarys 277 tonas.

34 lentelė. Prognozuojamas namų ūkyje sutvarkomų KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kompostuojamos atliekos namų ūkyje	2 161	2 171	2 180	2 190	2 199	2 209	2 218
Kitaip panaudojamos atliekos namų ūkyje	270	271	273	274	275	276	277
Namų ūkiuose sutvarkomi atliekų kiekiai	2 432	2 442	2 453	2 464	2 474	2 485	2 496

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Vertinant visas susidarančias ir surenkamas atliekas Mažeikių rajono savivaldybėje, prognozuojama tendencija, kad surenkama KA dalis mažės ir dėl gyventojų galimybių atliekas kompostuoti ir / ar kitaip jas panaudoti namų ūkiuose. 2021 m. surinktos atliekos sudarė 86 proc., o sutvarkomos namų ūkiuose – 14 proc. Prognozuojama, kad 2027 m. šios dalys pasikeis iki 85 proc. ir 15 proc. atitinkamai.

35 lentelė. Prognozuojamas susidariusių ir surinktų KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Visos susidarę KA	17 404	17 407	17 267	17 053	16 802	16 544	16 298
Namų ūkiuose sutvarkomi atliekų kiekiai	2 432	2 442	2 453	2 464	2 474	2 485	2 496
Surinktos KA	14 972	14 965	14 814	14 590	14 328	14 059	13 802

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Surenkamas atliekų kiekis nuo 2021 m. iki 2027 m. sumažės 1 170 tonomis iki 13 802 tonų. Pačios atliekos bus surenkamos tvaresniu būdu, t. y. atliekų turėtojams ir sudarytojams prioretizuojant rūšiavimą arba atliekų pristatymą į joms skirtas aikšteles.

Prognozuojama, kad individualaus gyventojų atliekų tvarkymo įpročiai taip pat keisis. Gyventojai potencialiai mažiau išmes atliekų į bendrą MKA srautą, jas geriau rūšiuodami ir plačiau pasinaudodami atskirais atliekų surinkimo būdais: atskiru didelių gabaritų atliekų surinkimu ir pristatymu į DGASA, atskiru tekstilės ir maisto atliekų surinkimu. Pastarieji du atskiri surinkimo srautai Telšių regione (įskaitant Mažeikių rajono savivaldybę) bus pilnai įgyvendinti nuo 2024 m.

36 lentelė. Prognozuojamas surinktas MKA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
MKA	11 685	11 020	10 663	10 317	9 982	9 659	9 346
Rūšiuojamuoju būdų surenkamas KA kiekis	3 287	3 944	4 151	4 273	4 345	4 400	4 456
Visos surinktos atliekos	14 972	14 965	14 814	14 590	14 328	14 059	13 802

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Surenkamas MKA kiekis regione prognozuojamas remiantis gyventojų skaičiaus pokyčiu regione ir ekonomine situacija valstybėje. Nors BVP nuosekliai augs planuojamu laikotarpiu (atitinkamai augant ir vartojimui), tačiau MKA mažėjimą lems mažėjantis gyventojų skaičius bei sukuriama alternatyva galimam atliekų pakartotiniam panaudojimui. Nuo 2021 m. iki 2027 m. MKA kiekis sumažės 20 proc. arba 2 339 tonomis. Prognozuojama, kad didės antrinių žaliavų, didelių gabaritų atliekų, žaliųjų atliekų surenkami kiekiai.

MKA mažėjimą taip pat lems ir naujai sukuriama rūšiuojamojo surinkimo priemonės visame regione (maisto ir tekstilės atliekų konteineriai), besikeičiantys gyventojų įpročiai tvarkyti dalį atliekų namie. MKA dalis bendrame surenkamų atliekų kiekyje sumažės nuo 78 proc. iki 68 proc.

2.3.3. Antrinių žaliavų srautų prognozavimas

Prognozuojama, kad bendras antrinių žaliavų surenkamas kiekis padidės 102 tonomis iki 1 816 tonų 2027 m. Dėl didėjančio gyventojų sąmoningumo rūšiuoti, vienam gyventojui tenkanti surinktų antrinių žaliavų dalis padidės nuo 33 kg iki 38 kg. 2021 m. antrinės žaliavos sudarė 11 proc. visų surenkamų atliekų. Prognozuojama, kad 2027 m. ši dalis sieks 13 proc.

37 lentelė. Prognozuojamas surinktas antrinių žaliavų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t

Surinkimo būdas	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antrinių žaliavų konteineriai	1 234	1 276	1 279	1 275	1 272	1 268	1 265
DGASA	53	75	75	74	74	74	74
Taromatai	426	441	442	449	457	467	477
Bendra	1 714	1 792	1 795	1 799	1 803	1 809	1 816

Šaltinis: Parengta Konsultanto

2.3.4. Biologiškai skaidžių atliekų srautų prognozavimas

Prognozuojama, kad žaliųjų atliekų surinkimas aikštelėse išaugs 21 proc. ir 2027 m. sieks 1 320 tonas. Žaliųjų atliekų susidarymo pokytis siejamas su 1-2 butų namų skaičiumi, kuris nežymiai didės, ir didesniu namų ūkių dėmesiu aplinkos tvarkymui.

38 lentelė. Prognozuojamas surinktas BSA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Žaliosios atliekos	1 088	1 229	1 247	1 265	1 283	1 302	1 320
Maisto atliekos			153	234	266	271	277

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Planuojama, kad 2023 m. visame Telšių regione (įskaitant Mažeikių rajono savivaldybę) pradėdama diegti maisto surinkimo sistema pilnai funkcionuos nuo 2024 m. Maisto atliekų atskiras surinkimas prognozuojamas remiantis kitų regionų, kuriuose jau yra įdiegtos šios sistemos, patirtimi ir teikiama informacija, duomenimis apie MKA

struktūrą ir šiuo metu surenkamas biologiškai skaidžias maisto ir virtuvės atliekas. Prognozuojama, jog maisto atliekų surinkimas regione stabiliai didės ir 2027 m. sieks 277 tonas.

2.3.5. Kitų atliekų srautų prognozavimas

Prognozės atliekoms surenkamoms DGASA sudarytos remiantis tolimesne DGASA tinklo plėtra, atliekų turėtojams augančiu poreikiu atliekas pristatyti į aikštes bei gerėjančia ekonomine padėtimi.

39 lentelė. Prognozuojamas kitų atliekų kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m., t

Savivaldybė	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Didelių gabaritų atliekos	390	606	607	617	627	641	655
EEĮ atliekos	95	73	74	78	81	86	91
Tekstilės atliekos		244	275	280	285	291	297

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Planuojama, kad nuo 2023 m. visame Telšių regione (įskaitant Mažeikių rajono savivaldybę) bus pilnai įdiegti tekstilės atliekų surinkimo konteineriai. Tekstilės atskiras surinkimas prognozuojamas remiantis kitų regionų, kuriuose jau yra įdiegtos šios sistemos, patirtimi ir teikiama informacija bei MKA struktūra. Prognozuojamu laikotarpiu surenkamas tekstilės atliekų kiekis palaipsniui didės iki 297 tonų 2027 metais.

2.3.6. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui

Daromos prielaidos, kad Plane numatytų prevencinių priemonių taikymas leis padidinti rūšiuojamuoju būdu surenkamų atliekų kiekį, atitinkamai sumažinti MKA dalį bendrame sraute. Prognozuojama, kad antrinių žaliavų kiekis MKA sraute nuo 2023 m. kiekvienais metais mažės po 2 proc. punktus, o maisto ir žaliųjų atliekų kiekis mažės po 1 proc. punktą. Atitinkamai mažės surenkamas MKA kiekis ir didės rūšiuojamuoju būdu surenkamų KA kiekis.

40 lentelė. Prognozuojama prevencijos veiksmų įtaka MKA srautui Mažeikių rajono savivaldybėje 2023-2027 m., t

	2023	2024	2025	2026	2027
Koreguotas MKA srautas, t	10 343	9 698	9 084	8 500	7 944
Koreguotas MKA srautas, proc.	60	57	54	51	49
Rūšiuojamuoju būdu surenkamos KA, t	4 471	4 891	5 244	5 559	5 858
Rūšiuojamuoju būdu surenkamos KA, proc.	26	29	31	34	36
Susidarymo vietoje sutvarkomos KA, t	2 453	2 464	2 474	2 485	2 496
Susidarymo vietoje sutvarkomos KA, proc.	14	14	15	15	15
Bendras susidaręs KA kiekis, t	17 267	17 053	16 802	16 544	16 298

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Prognozuojama, kad rūšiuojamuoju būdu surenkamų ir susidarymo vietoje sutvarkomų KA kiekis didės nuo 40 proc. 2023 metais iki 51 proc. 2027 m., nuo bendro Mažeikių rajono savivaldybėje susidarančio KA kiekio.

2.3.7. Atliekų tvarkymo ateityje vertinimas

Mažeikių rajono savivaldybėje toliau bus siekiama mažinti sudeginamų ir pašalinamų atliekų, skatinant aktyvesnį perdirbimą / pakartotinį panaudojimą. Sutvarkomų atliekų kiekiai prognozuojami remiantis istoriniais tvarkymo duomenimis ir planuojamais pokyčiais atliekų tvarkymo sistemoje.

41 lentelė. Prognozuojamas sutvarkytas KA kiekis Mažeikių rajono savivaldybėje, 2021-2027 m.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Perdirbtos / panaudotos pakartotinai KA, t	7 474	7 869	7 960	8 030	8 054	8 058	8 062
Sudegintos KA, t	6 608	6 288	6 126	5 904	5 687	5 498	5 306
Pašalintos KA, t	439	808	728	656	587	504	434
Bendrai surinktas / sutvarkytas KA kiekis, t	14 521	14 965	14 814	14 590	14 328	14 059	13 802

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Atsižvelgiant į tai, kad namų ūkiuose sukompostuotas ar kitaip panaudotas KA kiekis (34 lentelė) didina skaičiuotiną perdirbtų atliekų kiekį ir priskaičiuojamas prie bendro susidariusių KA kiekio, atitinkamai perskaičiuojami prognozuojami KA sutvarkymo rodikliai. Daromos prielaidos, kad visas rūšiuojamuoju būdu surenkamų atliekų pokytis (40 lentelė) padidins perdirbtų / panaudotų pakartotinai KA kiekį ir atitinkamai sumažins deginamų atliekų kiekį. 42 lentelėje pateikiamos pagal šias prielaidas koreguotos sutvarkomų atliekų kiekių prognozės.

42 lentelė. Prognozuojami KA sutvarkymo rodikliai Mažeikių rajono savivaldybėje, 2023-2027 m.

	2023	2024	2025	2026	2027
Perdirbtos / panaudotos pakartotinai KA (įsk. sutvarkytas namų ūkiuose), t	10 733	11 113	11 426	11 702	11 960
Perdirbtos / panaudotos pakartotinai KA (įsk. sutvarkytas namų ūkiuose), proc.	62	65	68	71	73
Sudegintos KA, t	5 806	5 285	4 789	4 339	3 904
Sudegintos KA, proc.	34	31	29	26	24
Pašalintos KA, t	728	656	587	504	434
Pašalintos KA, proc.	4	4	3	3	3
Bendras susidaręs KA kiekis, t	17 267	17 053	16 802	16 544	16 298

Šaltinis: Parengta Konsultanto

Prognozuojama, kad perdirbtų / panaudotų pakartotinai atliekų dalis padidės nuo 62 proc. 2023 m. iki 73 proc. 2027 m., skaičiuojant nuo bendro Mažeikių rajono savivaldybėje susidarančių KA kiekio. Šalinamų KA kiekis su nežymiais svyravimais išliks panašiam lygmenyje ir 2027 m. neviršys 3 proc.

2.3.8. Infrastruktūros plėtra

CENTRINĖ RŪŠIAVIMO AIKŠTELĖ MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖJE IR TINKAMŲ NAUDOTI ATLIEKŲ PRIĖMIMO PUNKTAI

Rengiamas techninis projektas centrinės rūšiavimo aikštelės statybai adresu Algirdo g. 57A, Mažeikiuose. Sukurtame centre atliekos tinkamos atstatymui bus sutvarkomos iki tinkamos naudojimo būsenos ir paskirstomos po regiono centrus tolimesniam naudojimui kaip socialinė parama. Centro pagrindu sukuriamas atliekų rūšiavimo mokymo bazė ir remonto mokymo praktinės dirbtuvės, kuriose vedami mokinieji edukaciniai užsiėmimai visų regiono savivaldybių atstovams.

Užtikrinant ir populiarinant žiedinės ekonomikos principus, Mažeikių rajono savivaldybėje planuojama plėsti tinkamų paruošti pakartotiniai naudoti atliekų tinklą, įsteigiant tam skirtas priėmimo vietas (stoteles). Šiomis stotelėmis plečiamos „Daiktų platformos“ funkcijos ir suteikiamos galimybės perleisti daiktus surinkimo punktuose ir priėmimo vietose (stotelėse). Tinkamų paruošti pakartotiniai naudoti atliekų priėmimo vietos (stotelės) būtų įrengiamos jau veikiančiose DGASA.

DGASA INFRASTRUKTŪRA

Planuojama įrengti atliekų priėmimo aikšteles (didelių gabaritų ir kt. atliekų surinkimui skirtos aikštelės įrengimas, tinkamų paruošti pakartotiniai naudoti atliekų priėmimo stotelės įrengimas, daiktų dalijimosi vietos tinklo plėtra). Planuojamos 2 naujos DGASA Mažeikių rajono savivaldybėje: Vieksniuose ir Sedoje.

GERIAMO VANDENS STOTELĖS

Siekiant sumažinti plastikinę, stiklinę tarą, Mažeikių rajono savivaldybėje planuojama įdiegti geriamų vandens stotelių tinklą. Preliminariai būtų įrengta vandens stotelė, savivaldybės traukos centre, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ar parkuose.

KONTEINERIŲ SKIRTŲ ANTRINĖMS ŽALIAVOMS, ŽALIOSIOMS ATLIEKOMS IR MKA PLĖTRA

- Įsigyti ir išdalinti individualius maisto (virtuvės) konteinerius (2023 m. įsigyta 2000 vnt.);
- Įsigyti ir išdalinti kompostavimo dėžes ir žaliųjų atliekų konteinerius (pagal poreikį);
- Įsigyti ir įrengti tekstilės atliekų konteinerius (2023 m. – 22 vnt.).

3. Mažeikių rajono savivaldybės atliekų prevencijos ir tvarkymo priemonės

Planas ir jame numatytos priemonės yra dalis Regiono plano, patvirtinto Telšių regiono plėtros tarybos 2023 m. balandžio 4 d. sprendimu Nr. Nr. K/S-6.

43 lentelė. Plano įgyvendinimo 2021-2027 m. priemonės

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹⁰ , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
1 tikslas. Vengti atliekų susidarymo, mažinti susidarančių atliekų kiekį ir kenksmingų medžiagų kiekį žaliavose ir produktuose						
1.1 uždavinys. Skatinti vartotojus rinktis daugkartinius gaminius, naudoti produktus pakartotinai, remonto ir (ar) taisymo paslaugas						
1.1.1	Organizuoti viešinio kampanijas, skatinančias rinktis daugkartinius gaminius ir pakartotinai naudoti daiktus	Viešinimo kompanijos (Straipsnių, informuojančių apie galimybes pakartotinai naudoti daiktus ir privalumus, publikavimas vietinėje spaudoje; pateikimas informacijos apie atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetus, jų įgyvendinimą atliekų mažinimą, pakartotinį naudojimą, perdirbimą, panaudojimą energijai gauti), integruojant naują požiūrį apie atliekų prevenciją ir tvarkymą) publikavimas socialiniuose tinkluose, internetinėse svetainėse, vietinėje spaudoje.	TRATC, Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	7 400	SB lėšos, TRATC
1.1.2	Mokestinių lengvatų taikymas	Patvirtinti savivaldybės nustatomų mokesčių (NT, žemės) lengvatas asmenims užtikrinantiems pakartotiną produktų naudojimą.	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	-	-
1.2 uždavinys. Užtikrinti šiukšlinimo prevenciją, tvarkyti šiukšles						
1.2.1	Organizuoti ir skatinti pilietines šiukšlių rinkimo iniciatyvas, įtraukiant šiukšlių rinkimą miškuose, aplink vandens telkinius	Kasmetinės visuotinės akcijos „Darom“ organizavimas, kitos visuotinės akcijos ir talkos	TRATC, Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	74 000	SB lėšos
1.2.2	Išplėsti antrinių žaliavų rūšiavimo surinkimo priemonių tinklą viešose vietose (parkuose, skveruose, lankytinose vietose, pagrindinėse gatvėse), užtikrinti jų surinkimą ir sutvarkymą	Pastatyti konteinerius (įrengti konteinerių aikšteles) ir / arba užtikrinti rūšiuojamąjį surinkimą (rūšiavimo šiukšliadėžės) viešose susibūrimo vietose	Mažeikių r. sav.	2025-2027 m.	14 800	SB lėšos
		Įtraukti į atliekų surinkimo maršrutus	TRATC	2025 m.	-	-

¹⁰ Bendrų regioninių priemonių atveju, savivaldybei tenkanti išlaidų dalis skaičiuojama proporcingai savivaldybės valdomai TRATC nuosavybės daliai

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹⁰ , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
1.2.3	Siekiant mažinti plastiko pakuočių atliekas, plėtoti viešųjų geriamojo vandens stotelių tinklą savivaldybių traukos centruose, viešose sporto aikštelėse, aikštynuose ir parkuose	Įrengti 1 geriamo vandens stotelę	Mažeikių r. sav.	2027 m.	10 000	SB lėšos
1.2.4	Padangų atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuri neegzistuoja, sutvarkymas	Surinkti ir sutvarkyti bešeimininkes atliekas	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	14 800	SB lėšos
1.2.5	Skatinimas priduoti padangas įmonėms iš jų įsigyjant naujas padangas	Numatyti skatinimo priemonės / programą įmonėms privalančioms surinkti padangas (arba jas pridodantiems gyventojams), siekiant sumažinti gamtoje išmetamų padangų kiekį	Mažeikių r. sav.	2025 m.	-	-
1.2.6	Asbesto atliekų, kurių turėtojų nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, sutvarkymas ir dalyvavimas tam skirtuose valstybinėse programose (pvz. Savivaldybės aplinkos apsaugos rėmimo specialiosios programos ir kt.)	Surinkti ir sutvarkyti bešeimininkes atliekas	TRATC, Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	18 500	SB lėšos, VB lėšos
1.2.7.	Skatinimas dalyvauti programose ir keisti asbestinius stogus	Užtikrinti asbesto surinkimo programų vykdymą	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	-	-
1.2.9	Aprūpinti atliekų surinkimo priemonėmis visus atliekų turėtojus	Įsigyti nuosavybės teise visas atliekų surinkimo priemones (konteinerius);	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	370 000	SB lėšos, vietinės rinkliavos lėšos
1.3 uždavinys. Užtikrinti maisto švaistymo prevenciją, skatinti maisto atliekų prevenciją						
1.3.1	Skatinti taupaus maisto vartojimo iniciatyvas mokyklų, darželių, darboviečių valgyklose, skatinant „švediško stalo“ principu grįstą maitinimą	„Švediško stalo“ principu grįsto maitinimo organizavimas švietimo įstaigose, nustatant atitinkamus reikalavimus maitinimo paslaugų teikėjams (konkurso metu)	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	-	SB lėšos
1.3.2	Įgyvendinti viešinio priemonės maisto švaistymo mažinimo ir maisto atliekų prevencijos, gyventojų maisto vartojimo įgūdžių ugdymo temomis	-	TRATC	2023-2027 m.	-	SB lėšos, TRATC
2 tikslas. Atskirti susidarymo šaltinyje atliekas, kurias būtų galima paruošti pakartotinai naudoti arba perdirbti						
2.1 uždavinys. Didinti gyventojų aplinkosauginį sąmoningumą ir atsakomybę atliekų rūšiavimo srityje						
2.1.1	Vykdyti viešinio kampanijas, skatinančias atliekų rūšiavimą (ypač maisto, tekstilės, statybinių, baldų, pakuočių, padangų, pavojingųjų atliekų)	Nuosekliai mažinti "privalomų" pakėlimų skaičių, sudarant galimybes atliekas rūšiuojantiems gyventojams mokėti mažiau už MKA surinkimą	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	-	-

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹⁰ , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
2.1.4	Sukurti ir įgyvendinti statybinių medžiagų, tinkamų naudojimui, surinkimo iš gyventojų ir dalinimosi programą bei įgyvendinti ją bent vienoje DGASA ir (arba) kooperuojantis privačia iniciatyva.	Pastatyti konteinerį-sandėlį, sudaryti sutartį su privačia parduotuve	TRATC	2023-2025 m.	50 000	TRATC, savivaldybės biudžeto lėšos
2.2 uždavinys. Gerinti atliekų rūšiavimo priemonių ir infrastruktūros prieinamumą						
2.2.1	Įrengti 2 didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles, užtikrinant jų prieinamumą	Įrengti DGASA Vieکشnuose ir Sedoje	Mažeikių r. sav.	2027 m.	1 330 000	ES lėšos, SB lėšos
2.2.2	Nebenaudojamų daiktų pritaikymo pakartotiniam naudojimui centro įrengimas Mažeikiuose	Mažeikiuose pakartotinio panaudojimo centro įrengimas ir eksploatavimas	Mažeikių r. sav.	2027 m.	2 500 000	ES lėšos, SB lėšos
2.2.3	Plėsti maisto (virtuvės) atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą, aprūpinant gyventojus atskirais rūšiavimo konteneriais ar kitomis priemonėmis, arba užtikrinti kompostavimą vietoje	Įsigyti ir išdalinti konteinerių ir kompostavimo dėžių; kolektyvinių aikštelių parengimas maisto (virtuvės) atliekų priėmimui	Mažeikių r. sav.	2027 m.	162 800	ES lėšos, SB lėšos
		Maisto atliekų surinkimo atskiru srautu užtikrinimas	TRATC	2025 m.	185 000	SB lėšos
2.2.4	Žaliųjų atliekų ir kompostavimo sistemos plėtimas ir atnaujinimas Telšių regione	-	TRATC	2023-2027 m.	37 000	SB lėšos
2.2.5	Atliekų rūšiavimo sistemos plėtimas ir atnaujinimas Telšių regione (Maisto / virtuvės atliekos)	Kolektyvinių maisto / virtuvės atliekų surinkimo konteinerių įsigijimas ir įrengimas (daugiabučių namų kvartalų kolektyvinėse atliekų surinkimo konteinerių aikštelėse)	TRATC	2023-2027 m.	48 100	SB lėšos
2.2.6	Atliekų rūšiavimo sistemos plėtimas ir atnaujinimas Telšių regione (Antrinių atliekų surinkimo sistemos atnaujinimas)	Rūšiuojamųjų atliekų surinkimo priemonių atnaujinimas. Preliminariai atnaujinti 10 proc. konteinerių.	TRATC	2023-2027 m.	45 000	TRATC, GIO
2.2.7	Plėsti buityje susidarančios tekstilės atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą	Preliminariai įsigyti ir įrengti konteinerių	TRATC	2023-2027 m.	51 800	TRATC
2.2.8	Plėsti buityje susidarančių pavojingųjų ir stambiagabaričių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūrą	Įgyvendinti atliekų surinkimą apvažiuojamuoju būdu 4 kartus per metus	TRATC, Mažeikių r. sav.	2025 m.	37 000	SB lėšos

Eil. Nr.	Priemonė	Veiklos / Aprašymas	Atsakingi įgyvendintojai	Įgyvendinimo terminas	Preliminarus lėšų poreikis ¹⁰ , Eur	Galimi finansavimo šaltiniai
3 tikslas. Skatinti paruošti atliekas naudoti pakartotinai						
3.1 uždavinys. Tikrinant, valant ar taisant atliekomis tapusius produktus ar jų sudedamąsias dalis paruošti taip, kad jie būtų vėl tinkami naudoti be pradinio apdirbimo						
3.1.1	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą, finansuoti jose vykdomas paruošimo pakartotinai naudoti veiklas	Įrengti tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietas (stoteles) esamose (1) ir naujai įrengiamose (2) DGASA	TRATC, Mažeikių r. sav.	2027 m.	75 000	SB TRATC lėšos,
3.1.3	Pakartotinas daiktų naudojimas savivaldybės kontroliuojamose įstaigose	Reklaminės akcijos organizavimas, parodant viešųjų įstaigų iniciatyvą pačioms pasiimti ir pakartotinai panaudoti daiktus iš įrengtų priėmimo vietų (stotelių), bent po 1 daiktą per metus	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m. (Kiekvienais metais)	-	-
4 tikslas. Naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti						
4.1 uždavinys. Skatinti paruošti atliekas perdirbti ir jas perdirbti						
4.1.1	Pakeisti teisės aktus, nustatant reikalavimus visuomenės sveikatos saugos, aplinkos apsaugos ir kitus saugos reikalavimus atitinkančių kompostinių įrengimui namų ūkiuose ir urbanizuotų vietovių bendruomenių daržuose arba įgyvendinti kitas žaliųjų atliekų tvarkymo priemones	-	Mažeikių r. sav.	2023-2027 m.	-	-

Šaltinis: Parengta Konsultanto

4. Plano įgyvendinimo poveikis vietinės rinkliavos ar kitų įmokų dydžiui

Vietinė rinkliava yra pagrindinis komunalinių atliekų tvarkymo sistemos finansavimo šaltinis. Ir nors savivaldybės turi galimybių pasitelkti ir kitus finansavimo šaltinius arba dengti tvarkymo sąnaudas iš savivaldybių biudžetų, siekiant užtikrinti principo „teršėjas moka“ įgyvendinimą, vietinės rinkliavos dydžiai turėtų padengti visas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudas. Mažeikių rajono savivaldybėje nustatyta vietinė rinkliava iki 2022 m. dengė KA tvarkymo sąnaudas, net ir įvertinus laiku nesurinktą / neišieškotą rinkliavos dalį. Tačiau nuo 2023 m. birželio 1 d. padidėjus vartų mokesčiui, bei indeksavus vežėjo kainas, nustatytas rinkliavos dydis bus nepakankamas būtinųjų KA tvarkymo sąnaudų padengimui ir turėtų būti peržiūrėtas.

Plano priemonės, kurias numatoma įgyvendinti iš rinkliavos lėšų, nėra reikšmingos bendros rinkliavos mastu, be to didėjant gyventojų savimonei ir gerėjant rūšiavimui (tam dalinai prevenciniais tikslais ir naudojamos lėšos), atliekų tvarkymo sistemos sąnaudos turi mažėti. Bendrai surenkamas MKA kiekis prognozuojama mažės tiek skaičiuojant vienam gyventojui, tiek ir sumine išraiška. Atskirai surenkamos maisto atliekos atitinkamai mažins MKA kiekį, jų surinkimo ir sutvarkymo kaštus, tačiau savo ruožtu pats maisto ir žaliųjų atliekų surinkimas ir transportavimas kainuos papildomai ir padidins bendrą atliekų surinkimo ir transportavimo kaštų dalį (priklausomai nuo atrinkto vežėjo ir jo kainų).

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos aplinko ministro 2022 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. D1-123 patvirtintas „Pakuočių atliekų, susidarantių komunalinių atliekų sraute, rūšiuojamojo surinkimo ir vežimo paslaugos teikimo būtinieji reikalavimai ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo ir finansavimo sutarties būtiniosios sąlygos“ nuo 2024 m. gamintojai ir importuotojai turėjo apmokėti 90 proc. atliekų surinkimo iš rūšiavimo kontenerių bei infrastruktūros priežiūros išlaidų, likę 10 proc. būtų dengiami iš KA turėtojų įmokų, vadinasi didintų rinkliavos dydį. Tačiau Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nusprendė, kad ministras nustatė teisinį reguliavimą, nepagrįstą įstatymu, be to, toks įpareigojimas savivaldai prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui. Todėl tikėtina, kad ši nuoroda bus pakeista ir neturės įtakos rinkliavos dydžiui. Antrinių žaliavų surinkimas turėtų didėti skaičiuojant atliekas tenkančias vienam gyventojui, tačiau dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus bendrai surenkamas antrinių žaliavų kiekis iš esmės nesikeis, vadinasi ir sąnaudos išliks panašiam lygmenyje. Rūšiuojamojo surinkimo sąnaudas gali padidinti atskirai surenkama tekstilė, kurios surinkimas, prognozuojama neturės tiesioginės įtakos MKA mažėjimui, bent jau trumpuoju laikotarpiu.

Įtaką komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudoms, atitinkamai ir rinkliavos pakankamumui, gali turėti nuo 2023 m. įsigaliojantys Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos VERT nustatys regionines KA tvarkymo paslaugų kainas ir prižiūrės, kaip jos taikomos. Regioninė kaina bus nustatoma 3 metų laikotarpiui, ją sudarys RATC atliekų tvarkymo kaina, pagrįsta būtinosiomis sąnaudomis, taip pat į ją bus įskaičiuota ir DGASA eksploatacijos sąnaudos. Regioninė atliekų tvarkymo kaina bus vienoda visoms regiono savivaldybėms, dėl to galimai keisis rinkliavos apskaičiavimo metodika. Visos Plane numatomos priemonės, kurios bus finansuojamos iš TRATC nuosavų ir/arba skolintų lėšų gali amortizacinių sąnaudų dydžiu didinti atliekų tvarkymo sistemos būtinąsias sąnaudas ir atitinkamai veikti regioninę kainą. Tačiau šiuo metu įvertinti galimo regioninės kainos dydžio ar jo pokyčio nėra galimybės.

Į regioninę kainą nebus įskaičiuojamos KA tvarkymo lėšų administravimo, atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų sąnaudos, kurios Mažeikių rajono savivaldybėje 2021 m. sudarė apie 36 proc. atliekų tvarkymo sistemos sąnaudų ir taip pat yra dengiamos iš vietinės rinkliavos. Transportavimo sąnaudos savo ruožtu turi tendenciją didėti dėl bendros infliacijos, tačiau galutinį rezultatą lemia konkurencinė aplinka, kai atliekų surinkimo ir vežimo paslaugų teikėjas yra parenkamas viešojo konkurso būdu.

5. Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai

Plano įgyvendinimo rodikliai numatyti remiantis VAPTP. Rekomenduojama šiuos rodiklius stebėti ir sekti kiekvienus metus, įvertinant reikalingus pokyčius strategijoje ir numatytose priemonėse. Regionui numatytos priemonės yra priskiriamos ir savivaldybių prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų planams, atitinkamai atsižvelgiant į jų atliekų rinkimo, tvarkymo srautus, bei poreikius.

Už Mažeikių rajono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021-2027 metų plano stebėseną atsakingas TRATC ir Mažeikių rajono savivaldybės administracija. TRATC metiniuose pranešimuose teiks informaciją apie siekiamų kiekybinių rodiklių, bei uždavinių ir priemonių įgyvendinimą.

44 lentelė. Plano įgyvendinimo ir stebėsenos rodikliai

Valstybinio plano punktas	Užduotis	Siekstina reikšmė				
		2023	2024	2025	2026	2027
260.1. – 260.2.	Planuojamas paruošti naudoti pakartotinai ir perdirbti KA kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių Mažeikių r. sav.)	62	65	68	71	73
260.3.	Planuojamas šalinti KA kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių Mažeikių r. sav.)	4	4	3	3	3
261.1.	Planuojamas susidarymo vietoje sutvarkyti biologinių atliekų ir rūšiuojamuoju būdu surinkti KA kiekis, proc. (vertinant nuo susidarantių Mažeikių r. sav.)	40	43	46	49	51
261.2.	Namų ūkių aprūpinimas biologinių atliekų surinkimo priemonėmis bei kompostavimo susidarymo vietoje priemonėmis urbanizuotose vietovėse, kuriose gyventojų – daugiau nei 2000	Pagal poreikį				
261.5.	Iki 2025 m. aprūpinti gyventojus surinkimo priemonėmis buityje susidarantioms tekstilės atliekoms surinkti arba suteikti galimybę atliekų tvarkytojams aprūpinti gyventojus šiomis priemonėmis	Pagal poreikį				
261.6.	Iki 2025 m. užtikrinti galimybę atiduoti atskirai surinktas buityje susidarantią pavojingąsias atliekas	Užtikrinti galimybę atiduoti pavojingąsias atliekas DGASA ir atskiru surinkimu				
261.7.5	Iki 2027 m. išplėsti DGASA tinklą – kaimo vietovėse įrengti po vieną DGASA ne didesniu kaip 15 km atstumu nuo gyvenamųjų teritorijų, o miestuose – vieną DGASA 10 km atstumu tarp tokių aikštelių arba aprūpinančią bent 40 000 gyventojų	1	1	1	1	3
263.3.	Plėsti atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, priėmimo vietų (stotelių) tinklą	Pagal poreikį				

Šaltinis: Parengta Konsultanto

1 Priedas. Regiono planą tikslinantis dokumentas